

ROJA WELAT

Sal: 10 Hejmar: 37-38
Nisan-1986

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

KÜRDİSTANDA HAYVANCILIK HÂLÂ "ATADAN KALMA YÖNTEMLERLEMİ YAPILIYOR?..."

GÖREV, ÜLKE ZEMİNİNDE SAVAŞIMI YÜKSELTEMEKTİR!

Yoldaşlar,

Bilindiği gibi hareketimiz ortaya çıkışı sürecinde, TKSP oportünizminin ülkenin ekonomik ve sosyal yapısına ilişkin "yarı-feodal" belirlemesini yetersiz bulduğunu ve sorunun araştırılması gerektiğini belirtti. Ayrıca birimlerinden konuya ilişkin araştırmaya yönelmelerini istedi. Bizde buna uygun olarak bölgemizde belli araştırmalar yaptık. Bunların bir kısmını harekete ilettilik, diğer bir kısmını da iletme üzereyiz. Ayrıca başka bölgelerde de bazı araştırmalarımız sonuçlanmak üzere dir. Onları da en kısa sürede harekete ulaştıracağız.

Fakat bu ara oportünistlerimizden konuya ilişkin "yeni" bir "araştırma" yaptıklarını duyduk. Ve öğrendiğimiz kadarıyla, piyasaya sürdükleri söz konusu broşürde, yine eski "tezlerinde" ısrar ediyorlar. Elimize geçmeyen bu broşür hakkında, takdir edersiniz ki bir şey söyleme durumunda değiliz. Ancak bölgemizde yaptığımız bazı araştırmalardan yararlanarak, baylarımızın hayvancılık konusundaki eski ve "yeni" tesbitlerinde, ülke gerçekliğinden ne denli uzaklaştıklarını göstermeye çalışacağız.

Yoldaşlar,

Araştırmamıza esas aldığımız şehir (...), Kuzey Kürdistan'ın büyük şehirlerinden biri sayılır. Bu yöre halkının temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ve hayvan yetiştiriciliğinde "atadan kalma yöntemler" önemli ölçüde geçerliliğini yitirmiş, bunun yerini modern hayvan yetiştiriciliği almıştır. Şöyle ki:

(...) şehir ve merkeze bağlı köylerde yaptığımız araştırmalarda, 1981-1985 yılları arasında ortalama 4.000 modern besi ahırının olduğu tesbit edilmiştir. Söz konusu ahırlarda her besi döneminde 400.000 (bin) sığır beslenmektedir. Yılda iki dönem besi yapılmaktadır. Dolayısıyla (...) ve merkez köylerinde yılda 800.000 (bin) sığır beslenmektedir.

Yine yukarıdaki rakamlar-

dan da anlaşılacağı gibi her ahırda 100 ve 100'ü aşkın sığır beslenmektedir. Söz konusu ahırlarda kılasik ya da "atadan kalma yöntemler" değil, tamamen modern hayvan yetiştiriciliği yöntemleriyle besicilik yapılıyor. Ve yem olarak saman, şeker pancarı küspesi ve fenni yemler kullanılmaktadır.

Ancak devlet yardımı ve kredi imkanları sınırlı olduğu için Kültür cins veya halk arasında "Kırma" denen melez cins sığırlar oldukça azdır. Melez cinslerin, yetiştirilen toplam sığırlara oranı ise % 10-15'tir. Safkanların oranı ise % 5'tir. Yetiştirilen sığırların büyük çoğunluğu yerli cins sığırlardır. Bu durum, üretimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Sığır yetiştiriciliğinin yanı sıra özellikle tavukçuluk çok hızlı bir biçimde yaygınlaşmaktadır. 1984-1985 yıllarında başlayan et tavukçuluğu özellikle yaygınlaştı, yaygınlaşıyor. 1984-1985 yılı içinde (...) ve merkeze bağlı köylerinde 63 adet "kümes" inşa edildi. Bu kümesler modern alet ve araçlarla donatılmış durumdadır.

Sürekli Veteriner kontrolü altında bulundurulmuş bu kümeslerde, hayvan yetiştiriciliği tamamen bilimsel yöntemlerle yapılmaktadır. Örneğin; bir tavuğun yumurtadan çıkışı ile pazarlama durumuna gelişi 40 ya da 50 günlük bir süreci kapsıyor. Söz konusu modern kümeslerde yılda 6 kez üretim yapılıyor. Diğer bir değişle ortalama olarak her kümesde, yılda 24.000 bin tavuk yetiştiriliyor. Yine söz konusu kümeslerde toplam olarak 1.512.000 adet tavuk yetiştiriliyor.

Ayrıca, yine (...) ve merkeze bağlı köylerde aynı modernizasyona sahip 40 adet kümesin 1986 yılında inşa edilerek faaliyete sokulacağı ve böylece modern kümes sayısının 100'ü aşacağı tahmin edilmektedir.

Yoldaşlar,

Araştırma yaptığımız (...) yöresinde, modern hayvan yetiştiriciliği alanında tesbit ede-

bildiğimiz veriler bunlar. Ayrıca bunlar dışında küçük baş hayvan yetiştiriciliğinde de besiciliğin yaygınlaşmakta olduğu tartışma götürmez. Ancak küçük baş hayvan besiciliğine ilişkin somut veriler elde edemedik.

Bilindiği gibi küçük baş hayvan (keçi, koyun, vb.) yetiştiriciliği özellikle şehirlerden çok uzak ve dağlık yörelerde yaygındır. Bu alanlardaki hayvan yetiştiriciliğinde "atadan kalma yöntemler" görülmekte ve hatta yer yer ağır basan karakterler olmaktadır. Fakat buna rağmen, modern hayvancılığın etkilerini bu alanlarda da görmek mümkündür. Özellikle hayvanların hastalıklara karşı korunmasında, yem ve bakım konularında belirli gelişme ve değişimler görülmektedir. Ayrıca bu alanlardaki hayvan yetiştiriciliği de, esas olarak pazar için yapılmaktadır.

Yoldaşlar, (...) yöresinde hayvan yetiştiriciliği üzerine yaptığımız araştırmalarda elde ettiğimiz veriler bunlar. Bu verilere göre, bu yörede yapılan hayvan yetiştiriciliğinde, modern hayvancılığın ya da besiciliğin üretimin ege-men bir karakteri haline geldiği ve hızla gelişmekte olduğu; "atadan kalma yöntemler" in ise, belirgin bir karakter olmaktan kesinlikle çıktığı ve etkinliğini yitirme sürecini yaşadığı açıktır. Ve bu veriler, bu bölgede, kapitalist hayvan yetiştiriciliğinin somut göstergeleridir. Kuşkusuz salt bu yöreye dayanarak Kürdistan'daki hayvan yetiştiriciliğinin ege-men karakteri hakkında belirli bir tesbite varmak doğru değildir. Ancak bu bölgenin de, Kuzey Kürdistan'ın bir parçası olduğunu hatırladığımız gerekir. Kaldı ki diğer bazı bölgelerde de yaptığımız araştırmaların elde edilen ilk sonuçları, bizi doğrulamaktadır. Bunların da kesin sonuçlarını en kısa sürede iletmeceğiz ve hareketimizin sosyo-ekonomik yapıya ilişkin araştırmasına gücümüz ölçüsünde katkıda bulunacağız.

Yoldaşça selamlar
K.Fırat—Kurdistan

Yoldaşlar,

Bilindiği gibi sol siyasal güçler, günümüze kadar belirli bir süreci yaşadı. Özellikle 12 Eylül sonrası dönem, ders almak isteyenler açısından öğretici oldu. İşte hareketimiz de, özellikle bu sürecin ürünü olarak ortaya çıktı. O, başta TKSP olmak üzere sağ oportünizme ve "sol" revizyonizme karşı mücadelede ihtilalci proleter bir çizgi geliştirdi. Tüm ağır koşullara rağmen hareketimizin gösterdiği bu gelişme, başta TKSP oportünizmi olmak üzere reformist ve revizyonist güçleri çileden çıkarıyor. Kuşkusuz bu nedensiz değildir. TKSP oportünizminin, diğer reformist güçlerin ve "sol" revizyonizmin hırçınlığını anlamak mümkündür. Çünkü proleter çizgimizin gelişimi, aynı zamanda onların maskelerini düşürüyor. Hala şu ya da bu nedenle bu saflarda bulunan militanlara yeni yeni değerlendirmeler yapma fırsatı sağlıyor.

Ancak bu meselenin bir yönüdür. Bundan böyle esas belirleyici olan, ülke zemininde sömürgecilğe ve faşizme karşı geliştirilecek pratik mücadele biçimleridir. Tarihte buyruklarla bir halkın kurtuluşuna tanık olunmamıştır. Bugün sol siyasal güçlerin büyük bir çoğunluğunun yaptığı da, malesef budur. Avrupa metropollerine ülkemiz Kürdistan'dan binlerce kilometre uzaktır. Avrupa'dan yapılan kof ajitasyonlarla, laflarla ve buyruklarla, Kürdistan halkını sıcak bir savaşın içine çekmenin olanağı yoktur. Böylesi yaklaşımlar, ancak ve ancak Avrupa batağının ürettiği uyuşukluğun, çürüme ve bunalımın derinleşmesine hizmet edebilir. Ve ediyor. Uyuşukluğun, çürümenin ve bunalımın nedenlerini bilince çıkaran hareketimiz, bütün bunlardan korunmak ve üstün gelmek için ülke zeminindeki mücadeleyi geliştirmek ve bu yolda atılan adımları suratla güçlendirmek zorundadır. Avrupa, temel mücadele alanlarımızın istemlerine göre yararlanılabilecek bir alan olabilir, Bu anlamda Avrupa'dan

yararlanmalıyız. Gerisi varsın oportünizme kalsın.

Yoldaşlar,

Düşmana karşı savaşta ve binbir türlü olanaksızlıklar içinde ortaya çıktığımızı biliyoruz. Zorluklara, güçlüklerle ve engellere karşı kararlıca mücadele ederek bugünkü noktaya geldik. Kuşkusuz bu önemli bir şeydir. Fakat süreç duragan değildir. Ülkemizde bir savaş hali yaşanıyor. Ve bu savaş silahlı mücadele yönüyle, kabul etmek gerekirken bizim dışımızda geliyor. Tahtı Avrupa'ya kuranların altında "bitiyeniği" aradığı sözkonusu silahlı mücadeleye yaklaşımımız, gerçekçidir. Ancak PKK önderliğinde gelişen bu mücadelenin ulusal kurtuluş devrimimize getirdiği yarar ve zararları da iyi hesaplamak, tahribatları asgariye indirmek için daha ileri ve sağlıklı adımlar atmak görevini üstlenmek zorundayız. Kendisini dünyanın merkezine koyan ve kendi kendisini tecrit eden PKK'nın, bu politikasıyla savaş ileriye götürmesi, onu zafferle taçlandırması uzak bir ihtimaldir. Bunu görmeli, ülkemizin nesnel koşullarına

uygun uzun vadeli halk savaşına süratle hazırlanmalıyız. Bunun gerektirdiği görevleri omuzlamak için ileri atılmalıyız.

Hiç kuşkusuz reformistler bu yaklaşımından dolayı beni macaracılıkla suçlayacaklar!... Ayrıca geliştirilecek böyle bir mücadele karşısında "kazan kaldıracaklardır". Varsın onların kinlerini kussunlar. Dünyanın hiç bir yerinde reformistlerden izin alınarak devrim yapılmamıştır. Bize düşen görev, ülkemizin koşullarını doğru değerlendirmek; halkımızın kabaran gücüne, mücadele yeteneğine güvenerek ileri atılmak, zorlu bir savaşa hazırlanmaktır.

Bu inançla, başta kendime, Avrupa'nın şu yada bu yöresinde bulunan hareketimizin kadrolarına ve önderlerine sesleniyorum:

Eğer kendimizi Avrupa'ya ipotek etmemişsek, hareketin bizleri çağırmasını beklemeli; ülkeye dalmak için gönüllü olarak ileri atılmalı ve görev istemeliyiz!

Eksiklerimiz varsa, yetersizliklerimiz varsa ve daha yeterli unsurlarla daha sağlıklı

adımların atılmasını istiyorsak ve bunu hareketten bekliyorsak, Avrupa'ya daha iyi yerleşmeyi; lafazanlığı ve boşboğazlığı bir yana iterek ülkeye yürümeliyiz. Eksiklerimizi, yetersizliklerimizi sıcak mücadele alanlarından elde edeceğimiz taze kanla aşabilir, daha sağlıklı adımların zeminini ancak böyle yaratabiliriz.

Olaylar hızla geliyor. Sürece müdahale olmak için görev başına!

Yaşasın Kürdistan devriminin yolu!

Yaşasın silahlı halk savaşı!

Yaşasın TKSP—Roja Welat!

Kahrolsun Sömürgecilik!

Rojhat—F.Almanya

SÜRGÜNDE SÜRGÜN

Yoldaşlar,

Kaldığımız üçüncü ilticacı kampından da sürüldük. Daha doğrusu sürgün edildik. Her gönderdikleri kamp bulduğumuz şehir veya köyün çok dışında, toplumdaki uzak yerdedir. Buralarda toplumla kaynaşmayı bir yana bırakalım, insanlarla sınırlı ilişkiler kurmak ve geliştirmek bile

mümkün değil.

Son gönderdiğimiz kamp, yine şehir merkezinden uzak ve tenha bir yerdedir. Kendi ülkelerinden sürülen çeşitli uluslardan insanlar, burjuva demokrasinin hüküm sürdüğü F.Almanya'da, bir kampa değerine ve hiçbir gerekçe olmaksızın rahatlıkla sürülebiliyorlar. Ne ki, bu tip sürgünler bile, bazen işe yarıyor. Örneğin birçok insan, böylece burjuva demokrasisini daha iyi tanıyor.

Diğer yandan sürgünler, sözümona KOHL hükümetinin entegrasyon (kaynaşma) politikasını da öğretiyor insanlara. Çünkü her sürgün yeni bir izolasyonu beraberinde getiriyor. İnsanlar bir önceki kampa çevre ile kurup geliştirdikleri ilişkilerden koparılıyor. Gittikleri her yeni kampa benzer ilişkiler geliştirmeden yine sürgünler gün demleliyor. Kısaca sürgünler izolasyon politikasına hizmet ediyor.

İşte burjuva demokrasisi! İşte KOHL hükümetinin entegrasyon politikası! Ve işte sürgünde sürgün yaşamı!

Roj—Rottweil

Hareketimizin de içinde bulunduğu beş örgütün, örgütlerarası çatışmalara son verilmesi, yine devrimci, yurtsever ve anti-faşist örgütler arasında samimi bir diyalogun başlatılması için s ozkonusu örgütlerin merkezlerine gönderdiği aşağıdaki çağrıyla yayınlanıyor.

Roja Welat Redaksiyonu.

Sonzamanlarda Avrupa'nın değişik yerlerinde çeşitli örgütler arasında, ölümlü sonuçlanan çatışmalar olmaktadır.

Bizce sözkonusu örgütler yurtsever, devrimci ve anti-faşist konumlarını korudukları sürece hiçbir neden, tamamen haklı bile olsa örgütlerin birbirlerini zorla ortadan kaldırmak için silaha sarılmanın gerekçesi olamaz. Silahlı çatışmaya giren hiç bir taraf haklı olamaz.

Son olaylarda, 12 Eylül 1980 öncesine uzanan, özellikle 1980'den sonra giderek derinleştirilen hatalı ve yanlış politikaların, belirlemelerin, birbirlerini tasfiye etme anlayışlarının önemli bir payı vardır. Biçim bakımından faklı bile olsa öz itibarıyla, karşılıklı birbirlerini tasfiye etmeye yönelik bu politikalar, yurtsever, devrimci ve anti-faşist güçler arasındaki düşmanlıkları arttırdı; örgütleri bugünkü çatışma ortamına getirdi.

Çatışmalar sadece Avrupa zemininde değil, önemli bir konuma sahip olan Ortadoğu zemininde de sık sık yaşanıyor. Açık ki, bu çatışmalar hiç bir örgüte yarar sağlamıyacak, tersine tüm örgütlere ve devrimci harekete onarılması imkansız zararlar verecektir. Ve hiç bir taraf bu çatışmalardan galip çıkmayacaktır.

Örgütler arasında giderek kan davasına dönüşmek gibi tehlikeli boyutlara varan bu çatışmaları durdurmayı, daha fazla kan dökülmesini önlemeyi acil ve hayati bir görev olarak görüyoruz.

Son günlerde çatışmaların durmuş olması olumlu bir gelişmedir. Ancak, asla yeterli değildir. Çünkü: Düşmanlıkları yaratan nedenler ortada yerde duruyor. Ve bu nedenler ideolojik mücadele adına karşılıklı "provakatorluk, hainlik, ajanlık, işbirlikçilik ve Papaz Gapon'culuk" suçla-

malenle derinleştiriliyor.

Oysa böylesi yaklaşımların ideolojik mücadele ile hiç bir ilgisi yoktur. Düşmanlıkları körükleyen bu üslupların da terk edilmesi, yurtsever, devrimci ve anti-faşist örgütler arasındaki sorunların, görüş ayrılıklarının çözümünde ideolojik mücadele zemininin doğru kavranması ve bunun örgütler arasında kurulması zorunlu, ciddi ve samimi bir diyalog ile geliştirilmesi gerekir. Bu bakımdan, bu yönde ısrarlı çaba sarfetmeyi tarihi bir görev olarak görüyoruz; çatışmalara taraf olmayı devrimci ve yurtsever harekete yöneltilmiş tehlikeli bir sorumsuzluk sayıyoruz.

Biz inanıyoruz ki, sorunların ve olumsuzlukların kalıcı çözümü; ülkelerimizde ve yurt dışında faşizme ve sömürgecilğe karşı ortak mücadelenin örülmesi ve yükseltilmesidir. Bu düşünce ve kararlılık, yurt-

sever ve devrimci harekete ege men olmadıkça olumsuzlukları ortadan kaldırmak mümkün olmayacaktır. Örgütlerin bütünü kapsayan olumlu bir diyalogun bulunmadığı, hiçbir konuda ortak eylemin yapılamadığı bu koşullarda sorunlarımızı çözemeyeceğimizi de bilmeliyiz.

Bizler, mevcut sorunlarımızın aşılması, olumsuzlukların giderilmesi için doğru olduğuna inandığımız görevlerin yerine getirilmesinde kararlıyız. Ve bizce bugün acil olarak yapılması gereken, çatışmaların durdurulması, karşılıklı suçlamalar, düşmanlıklarla dolu düşünce ve tavırların terk edilmesi ve örgütler arasında ciddi ve sorumlu bir diyalogun başlatılmasıdır.

Aşağıda imzaları olan örgütler olarak; bu doğrultuda yapılabilecek her görevi yapmaya, bu yolda atılabilecek başka adımları desteklemeye hazır olduğumuzu duyuruyoruz.

TKP(B)

TKSP—Roja Welat

Kürdistan Halk Partisi

KİP—Geçici Birlik Komitesi

Partiya Azadî û Pêşketina

Kurdistan

HALKIMIZ AÇISINDAN DİRENİŞ VE MÜCADELENİN

Bilindiği gibi Newroz (yeni gün), kaynağını 2598 yıl önce yaşanmış bir efsaneden alır. Newro'un, Kürdistan halkımızın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin bir simgesi halini alması da, yine bu efsaneye; demirci Kawa'nın Dehak adlı zalim bir hükümdara karşı 21 Mart'ta halk kitlesini ayaklandırılmasına kadar uzanır. Tarih boyunca zulme ve zorbalığa karşı direnen Kürt halkı, demirci Kawa'dan devraldığı bu geleneği somut yaşamıyla yaşattı, yaşatıyor. Sömürgeci güçlerin baskı ve zorbalıkları Kürt halkının ulusal bayramını bile ona çok görmeleri ve onu yasklamaları giderek bu geleceğe yeni bir öz kazandırdı. Ve Newroz, ulusal bir bayram olmanın ötesinde zulme, sömürü ve baskıya karşı mücadelenin bir sembolü haline geldi. Ayrıca 21 Mart'ın ırkçılıkla mücadele günü olması Newroz'a ayrı bir anlam katıyor. İşte 86 Newroz'u da, sömürgeci boyunduruk altında bulunan ülkemizde ve yurt dışında bu özüne uygun olarak ama değişik biçimlerde kutlandı.

Irak ve İran Kürdistanı'nda kurtuluş güçlerinin, kurtardığı vatan toprakları üzerinde özgürce kutlanan Newroz, Suriye Kürdistanı'nda kitlesel gösterilerle kutlandı. Cezire bölgesinde sıkı "güvenlik" önlemleri altında yapılan kutlama gösterileri olaysız geçerken, Suriye'nin başkenti Şam ve Efrin-Kobank'da yapılan "korsan" gösteriler engellen-

mek istendi. Çıkan olaylarda 3 kişi öldürüldü ve birçok insan yaralandı. Kuzey Kürdistan'da sömürgeci-faşist Türk devletinin halkımıza dayattığı azgın savaşa rağmen, bazı yörelerde ateşler yakıldı. Ve vahşet saçan sömürgeci teröre karşı bazı eylemler yeraldı. Kısacası baskı, terör ve saldırıların, halkımızın mücadelesini engelliyemeyeceği; Newroz'ların yasaklara rağmen kutlanacağı bir kez daha görüldü. Ancak devrimci ve yurtsever güçlerin dağınlığı, karşılıklı birbirlerini tasfiye yönelimlerinin yarattığı sorunlar ve benzeri başka nedenlerden dolayı 86 Newroz'u da, ulusal demokratik güçlerin ortak ve güçlü direnişlerine dönüştürülemedi

YURT DIŞINDAKİ NEWROZ KUTLAMALARI

Baskı, zulüm, sömürü ve işsizliğin vatanlarından uzaklaştırdığı kürdistanlı işçi ve emekçiler de, her yıl olduğu gibi bu yıl da buldukları ülkelerde yığmsal olarak Newroz'u kutladılar. Roja Welat Dayanışma komiteleri de, F.Almanya'nın Stuttgart, Hamburg kentlerinde kendi güçleriyle, yine F.Almanya'nın Frankfurt Kentinde ve Danimarka'da da bazı yurtsever, ilerici ve devrimci güçlerle birlikte düzenledikleri gecelerle kutladılar. Ayrıca Stockholm'da Kürdistan dernekleri Federasyonu'nun terptlediği Newroz gecesine aktif olarak katıldılar. Yoğun ajitasyon ve propaganda çalışmaları yaptılar.

STUTTGART VE HAMBURG NEWROZ GECELERİ

22 Şubat'ta Stuttgart'ta, 1 Mart'ta Hamburg'da düzenlenen Newroz kutlama gecelerinde zengin bir program sergilendi. "Ey Newroz" korusuyla açılan gecelerde, çeşitli folklor gösterileriyle Antep, Bingöl ve Bitlis oyunları sergilendi. Frankfurt Kürdistan Kültür Merkezi'nin hazırladığı pandominle, baskı ve katliamlara karşı direniş canlandırıldı. Gecelerin programlarına ozanlar, Bêrti, Dîlgêş ve Rabun Stuttgart'ta yine Bêrti, S.Doğan ve Rençber Hamburg'ta eşlik ettiler.

Ayrıca Roja Welat Newroz Komitesi adına yapılan konuşmalarda günün anlam ve önemi belirtildi. Kısaca dünya ve bölgemiz Ortadoğu'daki gelişmelerin analizi yapıldı. Ve konuşma şöyle sürdürüldü: "...Bugün de parçalı bir sömürge durumunda bulunan ülkemiz Kürdistan, Ortadoğu'daki savaş ocağının önemli bir odağı, emperyalizmin ve sömürgeciliğin zayıf bir halkasıdır. Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri ise, bu bölgede önemli bir konuma sahiptir. Ortadoğuda gelişen Anti-emperyalist mücadelenin güçlenmesi ve yeni bir nitelik kazanması, ülkemiz devrimi için daha elverişli koşullar yaratacaktır. Bu bakımdan bölgedeki gelişmelerin yakından izlenmesi, değerlendirilmesi; sömürgecilğe karşı savaşın emperyalizm ve siyonizme karşı mücadele ile birleştiril-

mesi gerekiyor. Kürt ulusal hareketi bu nesnel gerçekliği kavradığı ve buna uygun bir politika geliştirebildiği ölçüde, bölgedeki stratejik müttefikleri arasındaki yerini güçlendirecek, sömürgeci-faşist ve gerici devletlerin oyunlarını bozacaktır.

Kardeşler!

Emperyalizmin ve sömürgeciliğin zayıf bir halkası durumunda bulunan ülkemizin en büyük ve en önemli parçası, boydanboya amansız bir savaş alanına dönüştürülen Kuzey Kürdistan'dır. Bizleri hazırlıksız, halkımızı silahsız ve savunmasız yakalayan sömürgeci faşist düşman bugün için güçlüdür. Düşmanın içte ve dışta karşı karşıya bulunduğu ağır sorunlara, açmazlara rağmen bu, böyledir. Bunu böyle görmek gerekir. Fakat yarınlarda durum kesinlikle böyle olmayacaktır. Çünkü hiçbir ordu ne kadar güçlü ve modern silahlarla donatılmış olursa olsun, halkın bağrından yükselen bağımsızlık ve özgürlük ateşi karşısında dayanamaz. Yenilgiye uğramaktan kurtulamaz. İşte "kahraman" ordusuyla böbürlenmiş sömürgeci Türk devleti, bunun bilincindedir. Dahası o, dayatılan savaşın, Kürdistan dağlarında katledilen yurtseverlerin, tarlalarında kurşunlanan köylülerin, köy meydanlarında işkence altında can verenlerin akıtılan kanlarının ördüğü kalın duvarları görüyor. Ve bunu gördüğü için

SEMBOLÜ OLAN NEWROZ COŞKUyla KUTLANDI

de esaret zincirlerinin başında parçalanacağından korkuyor.

Ancak halkımızın vatanın bağımsızlığı ve özgürlüğü için verilen mücadeleye her gün daha bir sahip çıkması, ulusal bilincin gelişip yaygınlaşması, yığınlarda sömürgeci yönetime karşı kin ve nefretin önemli boyutlar kazanması ve faşist-sömürgeciliğin soyutlanması zafer için yeterli değildir. Kürdistan işçi sınıfı ve halkı lehine gelişen bu nesnel süreç, radikal müdahalelerde bulunabilecek öznel öğeyi, devrimci alternatifi yaratmak gerekiyor. İşte sömürgeci-faşist düşmanı bugün için güçlü kılan esas neden de, böyle bir alternatifi yaratmamasıdır. Ki bu, TKSP-Roja Welat olarak ortaya çıkışımızın da önemli bir nedenidir.

Faşizmin altıncı yılında, sağlı "sol"lu, irili ufaklı yurtsever-devrimci örgütlerin ezici bir çoğunluğunu boğazlarına kadar içine çeken bunalım henüz aşılmış değil. Bugünkü bunalımın ideolojik, politik ve örgütsel nedenlerine, 12 Eylül'ün hemen sonrasında işaret ettiğimiz zaman, kimileri bunu ciddiye almıyor; kimileri de bir iki aylık ömrümüzün olduğunu iddia ediyorlardı. Ne var ki, derinleşen bunalıma rağmen Roja Welat hareketinin gösterdiği gelişme ve zaman haklı ve doğru olduğumuzu kanıtladı. Fakat işimiz bitmiş, sorumluluğumuz hafiflemiş değil. Aksine görevimiz

dahada ağırlaşmıştır. Ağırlaşan görevlerimizin başında, devrimci-demokratik hareketi tehdit eden çürümeye, devrimci alternatifi yaratılmasını yadsıyan eğilimlere karşı gerekli panzehiri üretmek geliyor. Ideolojik-politik hattımızla, bu yolda önemli bir mesafe katettik. Ancak bu yeterli değil. Bunu kitlelerin patlayıcı birikimleri ile ete kemiğe büründürmek; ülke devrimimizin mantığına uygun çalışma ve eylem biçimleriyle geliştirmek için süratle hazırlanmak gerekiyor. Çünkü son tahlilde belirleyici olan budur.

İkincisi, ne biz, ne işçi sınıfını sağ bir çizgide bölmek isteyenler ve ne de kendilerini dünyanın merkezine koyanlar, tek başlarına alternatif olamazlar. Kendisini böyle gören ya da göstermek isteyenlere de aklı başında insanları inanmaz Ulusal kurtuluş değişik sınıf ve katmanların eseri. Bu bakımdan ulusal kurtuluş cephesinin adım adım örülmesi, kendisini dayatan tarihsel bir görevdir. Ancak yaşadığımız dağınıklık, bölünmüşlük, yetersizlik ve çürüme ortamında, bir anda bunun üstesinden gelmek kolay değildir. Bunun için, ülke zemininde mücadeleyi geliştirmenin yanısıra tehlikeli bir hastalık, kitleleri avutmanın bir aracı, Avrupa metropollerinde yan gelip yatmanın güzel bir "gerekçesi" haline getirilen "birlik" tüccarlığının ipliğini pazara çıkartmaktan işe

başlamak gerekir. Herkesin, her örgüt, parti yada gurubun "birlik"ten yana görüldüğü günümüzde, her türlü hokkabazlığın, makyavelizmin ve tasfiyeciliğin de yine bu maske altında yapıldığı bir sır değildir.

Roja Welat çıkışıyla birlikte "birlik" sorununu gündemine koydu. etkin ve kararlı bir ideolojik mücadele yürüttü. Bunu ideolojik planda derinleştirecek; somut pratik adımlarla "birlik" tüccarlarını silahsızlandırma yolundaki çabamızı yoğunlaştıracağız. Ülke, hepimizin ülkesidir. Yurtsever-demokrat insanlar ve kitleler buna seyirci kalmamalı. Müdahaleci olmamalıdır. (...)

Konuşmaların sık sık, "biji Newroz", "biji Roja Welat" ve benzeri sloganlarla kesildiği Stuttgart ve Hamburg gecelerinde toplam 1.000 kişi dolayında izleyici vardı. Her iki gecede de Newroz'un direniş ve mücadele geleneği coşkuyla yaşatıldı. Dost ve dayanışmacı örgütlerden gelen mesajlar okundu. Filistin Halk Kurtuluş Cephesi adına Hamburg gecesine katılan bir yoldaş yaptığı konuşmayla Filistin ve Kürdistan halklarının dayanışma ve işbirliğinin önemi vurguladı.

DANİMARKA'DA NEWROZ

Danimarkada Newroz, 15 Mart'ta düzenlenen kitlesel bir geceyle kutlandı. Ala Rızgari, KİP-GBK, TKKKÖ,

TKSP-Roja Welat ve TKP(B) Danimarka örgütleri tarafından ortaklaşa düzenlenen Newroz gecesine, "Sol Birlik" örgütlerinin engelleyici ve bölücü çabalarına rağmen 1200 civarında izleyici katıldı. Zengin bir programın sergilendiği gecede, Koma Şengal Hakkari oyunları büyük ilgi topladı. Ayrıca Koma Nergiz müzik gurubu, Bêrti, Gulistan ve Şivan saz ve türkülerıyla geceye renk kattılar. Saz ve türkülerle halaylarıyla eşlik eden kitle geceye, şimdye kadar Danimarka'da kutlanan Newrozlar da görülmemiş bir coşku kazandırdı.

Newroz'un kitlesel ve coşkuyla kutlanmasını engellemek amacıyla aynı tarihe denk düşürülen "göçmen kültür gecesi", "Sol Birlik" örgütlerinin hezimetleriyle soğutuldu. Dolayısıyla kitlelerden sağlanan destek ile, Newroz'u "solistler geçidi"ne dönüştürmek isteyen reformist blokun, Danimarka'daki bu oyunları da boşa çıkarıldı.

FRANKFURT GECESİ

Yine 5 Nisan'da, Frankfurt Kürdistan Kültür Merkezi, Frankfurt İlericiler Birliği, Kurtuluş Yolu, İşçi Gerçeği ve İranlı bir örgütün ortaklaşa düzenledikleri bir geceyle Frankfurt'ta da Newroz coşkuyla kutlandı. Değişik ulusal kültürlerin sergilendiği gecede, Bêrti, Dılgış ve S.Doğan saz ve türkülerıyla programa katıldılar. Geceye 400 kişi dolayında izleyici katıldı.

8 MART VE KADIN SORUNU

ŞERMİN

8 MART ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ

8 Mart uluslararası kadınlar günü, bu yıl da dünyanın birçok yerinde kutlandı. Kadınlar gününün ortaya çıkışı 1910 yıllarına dek uzanır.

Dünya sosyalist kadınları, ikinci konferansını 1910 yılında yaptılar. Klara Zetkin'in konferansa sunduğu önerilerden biri de, yılın bir gününün uluslararası kadınlar günü olarak ilan edilmesiydi. Böyle bir önerinin ortaya atılmasındaki amaç, kadınların oy hakkı istemlerini desteklemek, değişik ülkelerdeki işçi ve emekçi kadınların dayanışmasını yükseltmek ve bu günü mücadele—dayanışma günü olarak kutlamaktır.

İlk olarak 1911 yılında kadınlar günü değişik yerlerde ve değişik tarihlerde kutlanmaya başlandı. İsveç'te 1 Mayısla birlikte, Almanya ve Avusturya'da 19 Martta kutlandı. O zaman kutlama tarihlerini, uluslararası kadın sekreterliği tesbit ediyordu.

Bir yıl sonra kutlama tarihi 12 Mayıs olarak değiştirildi. Kadınlar günü, İsveç, Almanya, Hollanda ve Avusturya'da 12 Mayıs'ta kutlandı.

Kadınlar günü ilk kez 1914 yılında 8 Mart pazar günü kutlandı. Pazar gününün tek resmi tatil olmasından dolayı, ilk yıllarda pazar günlerinde bu günün kutlanmasına çalışıldı.

Kadınlar gününün daha sonraları her yıl 8 Martta kutlanmasının en büyük nedeni, Sovyet işçi—köylü ve asker kadınlarının 8 Mart 1917'de (eski takvime göre 23 Şubat) Petrograd caddelerinde ekmeğin yürümleri oldu.

Sovyet Devriminin ardından 1919 yılında Komintern kuruldu. Bir dizi ülkede komünist partileri oluşturuldu. Bununla beraber daha önce dağılan Uluslararası Kadın Sekreterliği, Alman sosyalist militan kadın Klara Zetkin'in öncülüğünde yeniden kuruldu. Klara Zetkin 1921'de Komintern üyesi tüm partilere gönderdiği yazılarda, kadınlar gününün bu partilerce de 8 Martta kutlanmasını istiyordu.

İkinci Uluslararası Kadın Konferansı, Temmuz 1921'de, Moskova'da yapıldı. Bu konferansta, kadınlar gününün 8 Martta kutlanması karar altına alındı. O yıldan beri Dünya Kadınlar Günü, şartlar ölçüsünde kutlanabilen her yerde 8 Martta kutlanmaktadır.

8 MART'IN DEVRİMCİ ÖZÜ DEĞİŞTİRİLMEK İSTENİYOR

Yukarıdaki kısa tarihçeden de anlaşıldığı gibi, 8 Mart işçi ve emekçi kadınların sömürüye, baskı ve eşitsizliğe karşı sürdürdükleri mücadelenin bir kazanımıdır. Bu kazanımın korunması ve yeni yeni mevzilerle pekiştirilmek istenmesi burjuvaziyi rahatsız ediyor. 1 Mayıs işçi bayramını, bahar bayramı olarak ilan eden burjuvazi, 8 Martın da devrimci özünü boşaltmak; onu, bir eğlence gününe dönüştürmek istiyor.

Bilindiği gibi başlarda burjuva kadınları, 8 Martlara ilgi göstermiyorlardı. Ancak Birleşmiş Milletlerin 1975'te 8 Mart'ı tüm dünya kadınlarının günü ilan etmesinin ardından, değişik karakterde kadın örgütleri 8 Mart olayıyla ilgilenmeye başladılar. Kuşkusuz bu, nedensiz değildir. Amaç, 8 Martın devrimci özünü boşaltmaktır. Burjuvazinin bu yönelimine izin vermemeli, 8 Martın devrimci geleneğini yaşatmak için mücadele etmeliyiz. Devrimcilerin amacı, her türden kadını biraraya toplamak değil; kadın—erkek tüm ezilen ve sömürülenlerin kurtuluşu, sömürsüz, baskısız bir dünyanın kurulması olmalıdır.

Kadın Sorunu Toplumsal Bir Sorundur

Kadın sorunu, toplumsal bir sorundur. Her toplumun ekonomik ve sosyal yapısındaki değişimlere bağlı olarak kadının durumunda da değişimler olur.

İnsanlar ilkel komünal toplumun ilk evresinde göçebe halinde yaşıyordu. Yiyecek olarak da topraktaki bitkileri, kökleri, meyveleri yiyorlardı. Her şey ortaktı. Yiyecekler beraber toplanıyor, eşit paylaşımı yapıyorlardı. Günümüzün aile, din, hukuk ve

devlet gibi üst yapı kurumları, ilk insana yabancıydı. Çünkü toplum, henüz sınıflara bölünmemişti. Kadın ve erkek arasında hiçbir ayırım yoktu. Kadın da erkek de çalışıyordu. Cinsel yaşam için de kurallar konmamıştı.

Üretim araçlarının gelişmesi, tarım olanaklarının artması, yerleşik yaşamı beraberinde getirdi. Böylece ilk işbölümü ortaya çıktı. Toprak ve elde edilen ürünler halen ortaklı. Kadın, böylelikle üretime katılmanın yanı sıra ev işlerini de düzenlemeye başladı. Ve yeni tip aile ortaya çıktı. Kandaş aile de, kuşaklar arasında cinsel ilişkiler yasaklandı.

İlkel komünal toplumda, çocukların analarının bilinmesi, soy zincirinin ana tarafından tutulması sağlanmıştır. Onun için bu tür aile biçimi anaerkil aile olarak adlandırılmıştır.

Üretim güçlerinin gelişimi, hayvancılık, çiftçilik ve madenlerin bulunması, işlenmesi vb. yeni işbölümlerini ortaya çıkardı. Hayvanların evcilleştirilmesi, bitkilerin ekilmesi, ulaşılan üretim düzeyi, toplumun tüm üyelerinin beslenmelerini, hatta artı ürün elde edilmesini sağladı. Eski ürünler çanak—çömlek içinde korunabiliyor, gerisi artık—ürün olarak kalıyordu. Ulaşılan bu aşamada, toplumun güçsüz sayılan kesimleri (kadınlar ve yaşlılar), giderek üretimden uzaklaştırıldı. Evin geçimini erkek üstlendi, kadınsa ev işi, çocuk bakımı, el sanatları gibi işlerle uğraşmaya başladı.

Ortak çalışma ile elde edilen ürünün ortak paylaşımı yavaş yavaş ortadan kalkmaya başladı. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet belirdi. Özel mülkiyetin ortaya çıkmasının ardından, ilk düzene sokulması gereken mirasa ilişkin uygulamaydı. Erkek hayvan sürüsünün, iş aletlerinin ve daha sonra oluşacak kölelerin sahibiydi. Erkeğin aile içindeki durumu iyice güçlenmişti. Miras hukukunu çocukların yaranna değiştirmek gereksinimi duyuluyordu. Ayrılma halinde kadına sadece ev eşyaları kalırken, erkek sahip olduğu çalışma aletlerini, hayvanları vb. beraberinde götür-

üyordu. Sonraları çocukların da, anaların soy zincirinden çıkarılmaları kararlaştırıldı. Ve babalık soy zinciri miras hukuku kurulmuş oldu. Bu değişikliğin ardından, ilk kez komünal toplumla birlikte anaerkil aile de tarihe karıştı ve yerini ataerkil aile aldı. Erkek evde bile idareyi aldı. Kadın giderek çocuk doğurma, ev işi görme ve keyif aleti haline getirildi, köleleştirildi.

İlkel komünal toplumun evriminde kadının toplumsal konumunda görülen bu değişimler, komünal toplumun yerini alan köleci toplum, daha sonraları feodal toplum ve onu izleyen kapitalist toplumdaki ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişme ve değişimlere bağlı olarak devam etti. Toplumların evriminde kadınların rolü ve konumu, başı başına bir araştırma konusudur. Ve bu yazımızın kapsamını aşar.

Ancak kapitalizmin, kadının toplumsal konumunda yarattığı ciddi değişikliklere kısaca da olsa değinmek gerekir.

Bilindiği üzere ilkel komünal toplumun belirli bir evresinde üretimden çekilen kadın, kapitalizm tarafından yeniden üretime sokuldu. Ve bunun için bazı burjuva reformlar yapıldı. Ne ki, kapitalizm, ne kadını düşündüğü için ve ne de kadın—erkek eşitsizliğini ortadan kaldırmak için bunu yaptı. Aksine o, kadını daha fazla sömürmek, onu ucuz işgücü olarak da kullanmak için bu yola başvurdu. Üretim sürecine katılan kadın, zamanla bu gerçeği daha iyi kavradı. Burjuva reformlarla sorunun çözümlenmeyeceğini gördü. Dolayısıyla baskıya, sömürüye ve her türlü eşitsizliğe karşı gelişen mücadelede yerini aldı, alıyor. İşçi ve emekçi kadınların ulusal ve toplumsal mücadeleye yönelmeleri ise, burjuvaziyi tedirgin ediyor.

Bu yüzden burjuvazi, işçi emekçi kadını kendi cinsine mensup fakat sömürücü sınıfa dahil burjuva kadınla birleştirmek için yoğun bir çaba harcıyor. Oysa başını değişik türden feministlerin çektiği bu tür akımların temel amacı, kadını, gerçek kurtuluşu için

mücadeleden uzaklaştırmak; onun mücadelesini saptırmak, sınıfsal karakterini saklamak ve sorunları ucuz reformlarla bastırmaya çalışmaktır. August Bebel bu konuda şöyle diyor:

"Bizim amacımız burjuva süfretlerinin istediği gibi, bugünkü düzende kadınla erkeğe eşit hak sağlamak değil, bundan daha ileriye giderek, bir insanı diğer insana muhtaç yapan bağları kırmak, her iki cinsde bağımsızlık vermektir. Kadın sorununun çözümlenmesi, toplumsal sorunların, toplumsal düzen sorununun çözümlenmesi demektir. Bu nedenle, kadın sorununu kesin şekilde çözümlenemeyenler genel toplumsal sorunları bütün insanların yararına göre çözümlenemeyen isteyenlerin, yani sosyalistlerin cephesine girmelidir." (A.Bebel, Kadın ve Sosyalizm, s.12)

Yine Alexandra Kollontay'ın aşağıdaki sözleri, yukarıda sözünü ettiğimiz konuyu doğrular niteliktedir:

"(...) Feministler ve burjuvalar, kadınların süreç içinde politik hayata atılmalarında ekonomik ilişkilerin temel canalicı, gerçek rolünü inkar ediyorlar. Bunun yerine toplumdun, sağduyu bekliyorlar ve en yüksek adalet ve insancıl duygular adına, günümüzün uygar insanlığının kadınlarla erkeklere aynı hakkı tanınmasını bekliyorlar...

"(...) Feministler, kendilerini cinsiyet eşitliği çerçevesinde oluşturdukları idealist düşüncelere sapsamışlar. Toplum ekonomisi biliminin kadınların dereceli özgürlüklerinin, ekonomik faktörlerin gerçekçi durumunda yattığı yolunda biçimlendirdikleri gerçekliğe de yan çiziyorlar.

"(...) Burjuva sınıf kadınlarının, kadınlara eşit politik haklardan anladıkları nedir?

"Politik haklar —onlar için sınıf ayrıcalığının yaşamda sağladığı kolaylıklardan yararlanmak— ki bu haklar şimdi sadece burjuva sınıferkekleri için geçerlidir. Proleter kadın için, elde edilecek politik haklar, mücadele sürecinde, kapitalist sisteme karşı kullanılacak bir silah, burjuva kadın için se aksine, kendi sınıf hakimiyetini güçlendir-

mede yeni bir yöntemdir." (Alexandra Kollontay, Kadının Politik Hakları İçin Mücadele, s.16)

Kadın, gerçek kurtuluşunu komünizmde bulur. Kaptalist toplumda kadının siyasal ve toplumsal hayata kolektif katılımını engelleyen bir dizi sorun vardır. Sosyalizmde kadınlar, kendilerini geliştirmek, okumak, çalışmak gibi ana imkanlara kavuşurlar. Kadını eve hapseden evişleri, çocuk bakımı gibi sorunlar sosyalist toplumda, toplumsal bir karakter kazanır ve kolektif kreş, çamaşırhane, yemekhaneler vb. sayesinde ortadan kalkar. Böylelikle kadın—erkek eşitliğine giden yollar sağlanmış olur.

Kadın sorununu burjuva düzenin sınırları içinde halletmenin mümkün olacağına inananlara Lenin şöyle sesleniyor:

"Kadın işçi hareketi, yalnızca biçimsel bir eşitlikle yetinmez. Onun baş görevi, kadının ekonomik ve toplumsal eşitliği için savaşım vermektir."

"Baş görev kadını toplumsal üretime katmak, onu evin köleliğinden, mutfağın ve çocuk odasının bunaltıcı, aşağılayıcı, ebedi ve başka hiç bir şeye yer bırakmayan baskısından kurtarmaktır." (Lenin, Top. Yap. s.421)

Bunu yaratmak için de görev, ulusal kurtuluş ve sosyalizm mücadelesinde işçi sınıfının yanında mücadele etmektir. Tekrar Lenin'den bir alıntıyla bu konuyu pekiştirmenin yerinde olacağı inancındayım:

"Bir burjuva cumhuriyetinde (yani toprağın, fabrikaların, hisselerin vb. özel mülkiyeti olan yerlerde), bu en demokratik cumhuriyet olsa bile, kadınlar hiçbir zaman, dünyanın hiç bir yerinde erkeklerle tam eşit haklara kavuşmamışlardır. Büyük Fransız Devriminden bu yana 125 yıl geçmiş olmasına karşın bu durum böyledir."

"Avrupa'nın en geri kalmış ülkelerinden birindeki Sovyet iktidarı, iki yıllık kısa bir dönem içinde kadının bağımsızlığa kavuşması, eşit düzeye getirilmesi yolunda, dünyanın ileri aydın demokratik cumhuriyetlerinin 130 yılında yapamadıklarından fazlasını yapmıştır."

TÜRKİYE VE KÜRDİSTAN'DA KADINLARIN DURUMU

Faşizmin iktidarı sürecinde, yıllardır süregelen çirkef burjuva yayınları yoluyla, yön şaşırıcı, kadınları kişiliksizleştiren kapitalist politika had safhaya vadrılmıştır.

Bakın boyalı Türk basınına, sözüm ona kadın dergileri ve kadın köşelerine. Hiç birinde kadınların sorunlarından sözeden tek satır bulamazsınız. Bunun yerine, nasıl daha güzel olunur, çocuk bakımı, güzel giyinme, moda, makyaj malzemeleri, "ünlülerin" hayatları, sevgilileri, mücevherleri, artist olmanın yollar gibisinden yazılır yazılır. Amaç, kadınlarımızı kişiliksizleştirmek, içi boş, pasif kuklalar haline getirmek, böylelikle nüfusun yarısını oluşturan kadınlardan kurtulmaktır. Amaç, sınıf bilincini bulandırmak, kadınları istenilen kalıba sokmaktır.

Burjuva dergileri, yayınlar, radyo, TV, reklamlar, düzenin eğitimini bu tür yollarla kadınlara götürüyorlar. Benim istediğim kadın tipi böyledir, böyle olun diyorlar. Kadınların toplumsal—ekonomik hayata atılması, kişilikli, bağımsız karar veren, bilgili insanlar haline gelmesi, kapitalistlerimizin işine gelmez. Kadınlarımızı toplumsal hayat ve gelişmelerden uzak tutmak, burjuvazinin baş görevlerinden biridir. Burjuva basınının, reklamların kafalara yerleştirmeye çalıştığı kadın tipinin, etkisini, baskısını hissedene ve buna özenti duyan kadınlarımız da az değildir. Zengin olmak için büyük şehirlere kaçan genç kızlarımız, hayalinin prensini bulmak için, habire süs eşyalarına para yatıranlar, vaktini bu tür boş hayallerle geçirenler, bunun açık örnekleridir.

Burjuvaziye göre kadın: "içi boşaltılmış, düşüncesi yok edilmiş, vitrin süsü, parayla alınabilecek bir eşya, süsü buzulunca tekme vurulacak bir paçavra"dır. Burjuvazinin kafa bulandırmada, kadınları köleleştirmede en çok kullandığı araçlardan biri de dindir. Bunun canbazlığını yapanlar da din tüccarlarıdır. İşte size Türkiye'den bir örnek: Nakşi bendi tarikati şeyhlerinden Mahmut Hoca, Fatih'te Yavuz Selim Camiinde kadın-

lar için erdiği vaazda şunları söylüyor:

"...Şeriatı uygulamak ayıp değildir. Aksini söyleyenleri dinlemeyin. Erkeklerin elini sıkmayın. Erkeklerle konuşmayın. Boş işlerle uğraşmayın. TV seyretmek, gazete okumak boş şeylerdir. Müslümanlığın şartlarını yerine getirmeyen cehennemde yedi bin sene yanacaktır." (7 Ekim 1985 Milliyet)

Hocamıza göre kadınların kitap, gazete okuması, TV seyretmesi boş şeylerdir. Ona göre kadınlar, dünyadan elayak çekecek ve sadece efendilerimizle kulluk kölelik yapacaklardır.

İşin gülünç yanı, faşist rejimin sözcülerinin, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesine imza atmaları. BM tüzüğüne göre düzenlenen sözleşmeyi, Türk hükümeti, 24 Temmuz 1985'te bakanlar kurulunda da onayladı.

Kadınlar da beraber olmak üzere halklarımıza acının en katmerlisini yaşatan, onları zindanlara atan, açlığa mahkum eden faşistlerimizin, bu türden sözleşmelere imza atmaları, kadınlarımız ve halklarımız nezdinde hiçbir şey ifade etmemektedir. Çünkü bizler, onun iğrenç yüzünü tanıyoruz.

Ayrımcılık politikasına karşı olduğunu söyleyen baylarımız, aşağıda yazdıklarımız ayrımcılık değil de nedir?

Cumhuriyet gazetesinin geçtiğimiz yıl içinde yayınladığı verilere göre dar gelirli, çalışan, yoksul kadınlar günde 15 saat iş yapıyor. Kadınların okur—yazarlık oranı, erkeklerin çok gerisindedir. (DİE'nin 1983 istatistiği)

Medeni kanun tasarısına, evin reisi erkektir, maddesi yine getirildi ve kadın erkeğin izni olmadan çalışamaz hükmü, tekrar tasarıya alındı.

Ülkelerimizde uygulanan faşist politika, hayat pahalılığı, birçok kadınımuza fuhuşa, kötü yola sürüklemektedir. Bu toplumda fahişe damgasını yemiş olan kadınlar da bizim kadınlarımızdır. Onları görmezlikten gelemeyiz. Bu sorun da diğer sorunlar gibi sınıfsal bir sorundur. Çünkü yapılan araştırmalar, alt tabakalara mensup kadınların, bu

yola daha çok sürüklendiğini göstermiştir. Gizli fahişelik gün geçtikçe artmaktadır. Açık fahişelik olayına bakılacak olursa, Türkiye’de son on yıl içinde fahişelik 119 kat artmıştır. (Nokta, s.7)

Fahişeliğin en büyük nedeni, toplumsal düzen, bunun içinde ekonomik durum, işsizlik ve bilinçsizliktir. Fahişeliğin maddi şartları ortadan kaldırılmadan bu sorun da çözümlenemez...

Kürt kadınları, sömürge boyunduruğu altında erkekleriyle beraber işkencenin, zulmün, açlığın, baskının ve sömürünün en büyüğünü yaşıyor. İşte çilekeşi Kürt kadınının yaşamından bir örnek. Bu örneği, faşist düzenin uşaklığını yapan Tercüman gazetesinden okuyoruz: “Katır doğunun en önemli ulaşım araçlarından biridir. Kah yolcu taşır, kah hastahanelere hasta yetiştirmeye çalışır. Nedense hep geç kalır. Bu defa da öyle oldu. Doğum sancıları çeken 8 çocuklu Fato anayı, Pervari’ye yetiştirmeye çalıştı, ne yazık ki Fato ana hayata gözlerini yumdu.”

Evet ayrımcılığa karşı olan (!) faşist baylarımız, daha nice Fato anaların ehliyetisiz ebeler elinde, kızaklarda, doktorsuzluktan, parasızlıktan can vermelerine sebep olacaksınız!...

Kürt kadınlarının anırsalar boyu süren çilesi, ancak sömürgeciliğin yerle bir olmasıyla bitecektir. Her gün oğlunu, kocasını, yakını bu mücadelede toprağa veren kadınlarımız, analarımız, Kürt ulusunun bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinde yerlerini daha çok alıyor ve sömürgeciliğe daha çok kin besliyor. Kürdistan tarihinin hemen her döneminde kürt kadınının, ulusal kurtuluş mücadelesine seyirci kalmadığı, o dönemin özgül koşullarında belirli birtakım örgütlenmeler içine girdiği, Kürt savaşçıların yanında yer aldığı, büyük kahramanlıklar gösterdiği görülmektedir. Bunu birkaç örnek le sunmak istiyoruz:

Kesin kuruluş tarihi bilinmemekle birlikte, Mayıs 1919’da İstanbulda kurulan “**Kürt Kadınları Teali Cemiyeti**”nin ilk çalışmalarına 1919’un Haziran ayında başladıklarını Jin Dergisinden öğreniyoruz. Derneğin çalışmalarına iliş-

kin yapılan kadınlar toplantısında, derneğin başkanı olduğu anlaşılan Encum Yemülki Hanım, yaptığı konuşmada derneğin kuruluş amacını açıkladıktan sonra, konuşmasının son bölümünde Kürtlerden şunu istiyordu:

“Dernek, ulusun yaralarını sarmak için sizlerin fedakarlığına muhtaçtır. Her Kürt, yardım için bize elini uzatır ve her fedakarlığı başarı ile yaparsa, ulusal isteklerimizde gerçekleşeceğini göreceksiniz. Cenab-ı Hak, ulusumuzu her zaman mutlu kılsın.” (Jin, sayı 22, s.4-6, nakleden M.E. Bozarlan, cilt 1, s.60)

1936-1938 Dersim isyanında vahşi Türk ordusunun eline geçmemek için yüksek kayalardan atlamak suretiyle ve Munzur çayına kendini atarak intihar eden yüzlerce genç Kürt kızının, Kürt gelininin bu kahramanlıkları, barbar Türk ordusunu dahi hayretler içinde bırakmıştır. Dersim Hareketi önderlerinden Kürt kahramanı Ali Sêr’in eşi yiğit Kürt kadını Zarife Hanımın, kocasının intikamını almak için, vatan haini Efendi’yi öldürdüğü ve kendisinde öldürüldüğü bilinmektedir.

Şeh Sait İsyanında Diyarbakır’da idam edilen Bitlisli Av. Kemal Fevzi’nin kızkardeşi, idamdan önce kardeşini ziyaret ederek, çektiği ızdıraplara rağmen kardeşini teselli etmiş ve ondan ayrılıp vedalaşırken kardeşi Kemal Fevzi’ye şöyle demiştir. “Bexê nêr, ji bo na kêr e. (erkek kuzu bıçak içindir.)”

Şeyh Sait isyanının akabinde, 1927’de Huveytli Nuh, İzzet ve bazı akrabaları Türk ordusuyla savaştıklarından, Nuh beyin kızkardeşi Gülnaz Hatun tutuklanarak Muş cezaevine gönderildi. Çarpışmalar sonucunda İzzet ve yeğeni Sıddık beyler şehit edildiler. Bunların başları kesilerek Muş’a gönderildi. Muş’ta, bu kesik başların kime ait olduklarını anlamak için, cezaevinden Gülnaz Hatun alınarak başların bulunduğu yere götürüldü ve kendisine gösterildi. Gülnaz Hatun önce kardeşi İzzet beyin başına eğildi, onu tanıdı ve yüksek bir sesle, kardeşinin Kürdistanın bağımsızlığı için gösterdiği kahramanlıkları anlattı; sonra döndü, elini oğlu Sıddık’ın ke-

silmiş kafasına uzattı, eliyle oğlunun yüzünü okşadı ve yüksek bir sesle: “**Bu benim tosunumdur, buna ben, bugün için süt emzirdim, eğer Kürdistan davası uğruna bu şekilde ölümünü görmeseydim, kendisine sütümü haram ederdim.**” diyerek Kürt kadınlığının kahramanlığını en yalın bir biçimde dosta da düşmana da göstermiştir. (Kürdistan Tarihinde Dersim, V.Dr. M.Nuri Dersimi, s.282-283, Abç.)

Yine Şeyh Sait isyanında Kürt kadınının gösterdiği kahramanlıklardan bir örnek daha vermeden geçemeyeceğiz:

“Aralıksız süren Şırnak, Bohtan ve Hakkari’deki çarpışmalardan başka, Harzan’da Kürt Hanımı Perihan kumandasındaki Kürtler Şıran’a taaruz ederek bütün bir Türk alayını nehre atıp yok ettiler.” (Kürt Ulusal Hareketleri ve Ermeni-Kürt ilişkileri, 15.yy’dan Günümüze, Garo Sasuni, s.177)

Şüphesiz ki, yukarıda gösterdiğimiz örnekleri çoğaltmak mümkündür, ancak biz bu yazının çerçevesini gözönünde bulundurarak bu örneklerle yetineceğiz.

Yazımızı günümüz koşullarındaki Kürt kadınlarının durumuna kısaca değinerek bitirmek istiyoruz. Şunu da anti parantez belirtelim ki, Kürt kadınları üzerinde ciddi bir araştırma yapmak devrimci ve zorunlu bir görevdir. Ancak bu yazı, böyle bir araştırma yapılamıyor. Burada sadece, 8 Mart uluslararası kadınlar günü nedeniyle bu konuyu biraz olsun değelim istedim. İlerde böyle bir araştırma yapılabilsin.

Belirtmeye gerek yok ki, Kürt toplumunun özgürlüğüne henüz kavuşmamış olması, Kürt kadınlarının da çifte baskı altında olmasını beraberinde getirmiştir. Son 10-15 yılda Kürdistan’da gelişen ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel gelişmelere bağlı olarak, kadınların da bilinçli bir şekilde kendi davasına eğilmesi, örgütlenmesi, demokratik ve politik mücadeleye katılması yolunda yeni mesafeler kaydedilmiştir. Ancak bu istediğimiz düzeyde değildir. Bugün Kürt kadınının okur-yazarlık oranı, evlilik sorunu, başlık

parası, evişleri, kültürel vb. sorunlar kadınlarımızın belini büküştür. Ancak halkımızın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm kavgasında kadınlarımızın mücadeleye katılmasını sağlamak gibi önemli görevlerle karşı karşıya olan devrimci-yurtsever Kürdistan örgütleri maalesef bu soruna yeterince eğilmemişlerdir. Sorunun önemi kavranmalı, kadınları siyasi mücadeleye kazandırma işine hız verilmalıdır. Birçokları bu konuda yapılması gereken şeylerden, kadınların mücadele içindeki önemli rollerinden vs. söz ederler. Nedense bu tür teselli sözleri hep 8 Mart’tan 8 Mart’a söylenir. Daha sonra hepsi unutulur, devrimci yayınlar bir dahaki 8 Mart’a değin bu konuyu kapatır.

Kürt toplumu açısından olaya baktığımızda, işimizin denli zor olduğunu görüyoruz. Toplumumuzda halen büyük ölçüde kendini hissettiren feodal anlayış birçok konuda olduğu gibi kadın sorununda da işimizi oldukça zorlaştırıyor. Burjuvazi, gerici feodal üst yapı kurumlarını, ülkemizde gelişen kapitalist ilişkilere rağmen, yaşatmak için elden geleni yapıyor. Toplumumuzda etkileri görülen feodal anlayışa göre kadın, erkeğin kölesinden başka bir şey değildir. Onun görevi, daha o doğmadan belirlenmiştir. Ev işi, çocuk doğurmak, bakmak ve kocasının emirleri doğrultusunda hareket etmektir. Bu anlayış çerçevesinde kadınlarımız, haketmedikleri aşağılayıcı, pasif bir konuma düşürülmüştür. Kadın kısmı konuşmaz, okumaz, çalışmaz, karar vermez türünden gerici anlayış hala toplumumuzda etkiniğini koruyor. Genç kızlarımız babaları tarafından para karşılığı istemediği erkekle evlendiriliyor, Cocukluğu elinden alınıyor, daha 13’üneyken ana yaptırılıyor. Kürt kadınlarının belini bükken bu feodal gerici anlayış, şüphesiz kısa bir sürede kırılmaz. Bu anlayışın etkilerinin kırılması, uzunboylu bir mücadeleyi ve sonuçta da toplumun değişimini gerekli kılıyor. Biz devrimciler, toplumumuzda yer ettirmek istenen gerici anlayışa, düşünceye, kadının özgürlüğüne giden Devamı sayfa 19’da

“ BİRLİK ” SORUNU VE GÖREVLERİMİZ ! TARTIŞMALARIN SEVİYESİ

12 Eylül öncesini bir yana bırakırsak, Kürdistanlı ve Türkiyeli sol örgütler, 6 yıla yakın bir zamandır “birlik” sorununu tartışıyorlar. Hareketimiz de, bu tartışmalara katıldı. Sözkonusu tartışmaların nedenlerine, işçi sınıfının, emekçi yığınların saf ve temiz duygularını sömürmeyi amaçlayan bazı politik yönelimlere zamanında dikkatleri çekti. Ve sorunu yığınlara mal etmek için çaba harcadı, harcıyor. Tartışmaların düzeyi, zaman unsuru ve “birlik” yolunda alınan mesafe, **birlik tüccarlığı** yapanların gerçek niyetlerini daha bir açığa çıkardı; politik tesbitlerimizi doğruladı. Ancak bu konuda yoğunlaşma süreci kapanmış, işimiz kolaylaşmış, sorumluluklarımız hafiflemiş değil. Aksine görevlerimiz giderek ağırlaşıyor.

Herşeyden önce “birlik” sorunu üzerinde yoğunlaşan tartışmalar, nesnel ve öznel koşulların dayattığı bir zorunluluktur. Dolayısıyla sorunun tartışılması kaçınılmazdı. Ve bu, bugün de böyledir. Bunun önemini yadsımak, en azından bulanık suda balık avlamaya çıkmaktır. Ancak tartışmaların seviyesi ve özellikle güdülen amaç önemlidir. Ki bu, giriştikleri “birlik maratonunda” yorulanların halini anlamak için de gereklidir. Örneğin; Kürdistanlı partiler, örgütler, gruplar ve hatta grupçuklar arasında görülen kimi

tartışmalar ve bu tartışmalar sürecinde sırttan bazı gerçekler bu bakımdan ilginçtir.

Bakın, Hekari çatısı altında KUK’la biraraya gelen ve yine onunla “işçi sınıfı hareketinin birliğini sağlama” yolunda buluşan TKSP, şimdi KUK’a dönüyor ve şöyle diyor:

“Gördünüz mü, KUK, Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan da olmuş. Halbuki, herkesi biraraya getirme gibi ‘ulvi’ amaçtan biraz fedakarlık edip önce Rizgari ile, sonra Tekoşin’le birleşselerdi, bu, mevcut örgüt enflasyonunu aşağı çekmek bakımından da hayırlı bir iş olacaktı. Buna pekala, bir dönemde Kürdistan’ın biricik ‘proleter örgütü’nü kurmuş olup devrimi bir an meselesi sayan, ama şu anda, ne yazık ki tüm ordusunu yitirmiş eski bir general gibi tek başına kalan, buna rağmen kahramanca direnen ve ‘Yekitiya Sosyalist’ yolunda değerli çabalar harcayan Selim gibi bir değer de katılabilirdi..

“Ama anlaşılın KUK’un ne kendine güveni var, ne başkalarına. O, T-KDP’ni feshedip bir yükten kurtuldu. Şimdide herhalde kendisini feshetmenin yollarını arıyor. Kendisi gibi ‘programsız’ gruplarla, likidatörlerle, feleğin çemberinden geçmiş ‘itibarlı’ bağımsızlarla toplantılar, görüşmeler yapıyor. Bundanbir ‘devrimci

örgütün’ mü, yoksa hiçbirşeyinmi çıkacağı bizce bellidir. Ama bu işte KUK’a içtenlikle başarılar dileriz! Bazı şeylerin toplu durması, dağılık olmasından yeğdir.” (Abç., R.Az., Sayı.40, s.6-7)

Şunu hemen belirtelim ki, amacımız, Hekari’yi, sözünü ettiğimiz örgütleri ve diğer bazılarını Hekari çatısı altında biraraya getiren nedenleri, onların ayrılıklarını ve haklılıklarını tartışmak değil. Roja Welat, Hekari gerçeğini tartışma gündemine getirmekle görevini yerine getirdi. Ve sözü Hekari mimarlarına bıraktı. Özellikle KUK, PPKK ve TKSP’nin kamuoyuna yansıyan tartışmaları da, nedenli haklı olduğumuzu gösterdi. Bu nedenle biz, yukarıya aldığımız “herzeler”le sadece, sözkonusu örgütler arasında yer alan tartışmaların düzeyine işaret etmek istedik. Kuşkusuz bu seviyesizlik nedensiz değildir. Ve bunun nedenlerini de öğrenmek gerekir. Yine TKSP’den dinleyelim:

“KUK’lu arkadaşlar her ne kadar şöyle veya böyle dese de aslında kendi ifadelerinden anlaşılacağı gibi örgüt olarak bir çalışma yapabileceklerine inanmıyorlar. Ama beri taraftan, bu çalışmayı engelleyen güç olarak da görünmek istemiyorlar. Bunun için de en geniş güçlerin birliğini sağlama görünümünü altında ilkesel düzeyde kabul edilmesi mümkün olma-

yan bir öneriyi (sözkonusu öneri, TKSP—Roja Welat, KIP—GBK ve KUK—SE'nin de Hevkari platformuna çağrılmasına ilişkin KUK'un önerisidir—RW) gündeme getiriyorlar.” (Hevkari Gör. TKSP Tem. söz., Pêşeng Sayı 30'dan nakledildi.)

Okurlarımız bağışlasınlar! Seviyesizlik ve hırçınlık, “ilkesel tutum”la örtülme isteniyor. Bu “ilkesizliği”(!) de anlamaya çalışalım:

“Yerel düzeyde bizim (sözkonusu TKSP'dir—RW) de imzaladığımız bir ortak bildiri, 11 örgütün içinde KUK—Sosyalist Eğilim'de bulunduğu için bunu bir hata saydık ve KUK'çu arkadaşlara ilettik (siz özeleştiri anlayın—RW). KUK—Sosyalist Eğilim'in görüşleri bize KUK'tan daha yakın olduğu halde, o arkadaşlara, KUK adını kullandıkları sürece kendileriyle herhangi bir eylem birliği yapamayacağımızı söyledik.” (R.Az., Sayı: 34—35, s.10)

Aynı TKSP, Hevkari çözüldükten hemen sonra, biri PKK hakkında ve diğeri yeni yılla “ilgili” iki ayrı bildiriye, KUK—SE ve diğer bazı örgütlerle birlikte imza atıyor! Hem de “yerel düzeyde” değil, bizzatıhi merkezi olarak!.. (Bak. Ocak—1986 tarihli bildiri, Ayrıca Pêşeng sayı 38'de yay. Tarihsiz bildiri)

Görüldüğü gibi tartışmalardaki seviyesizlik, tesadüfî değil; belli bir sıkıntının, hezeyanın ürünüdür. Sözkonusu sıkıntı ise, “birlik maratonu”nda umduğunu bulamayan, ve bulamadığı için de bunalıma düşen birilerinin, ilkesiz, makyavelist ve pazarlıkcı tavırlarıyla yakayı ele vermiş

olmasıdır. Kuşkusuz bu, bir sürpriz değil. Çünkü daha başta birlik tüccarlığına soyunanların, kısa sürede yorulacakları, hatta girdikleri bunalımdan ötürü yakayı ele vermenin de ötesinde —deyim yerindeyse— “kendilerini dağıtacakları” belliydi. İşte, dün KUK'la siyasal birlik görüşmeleri yapma kararı alan TKSP'nin, yukarıya aktardığımız “herzeleri” ve “tutumu” (!) böyle bir hezeyanın çiplak göstergeleridir.

Bir başka örnekle TKSP ve PPKK arasında yer alan tartışmaları, sözkonusu örgütlerin bu konuya ilişkin kimi görüş ve tavıralarını irdelemeye çalışalım:

“Sözkonusu küçük burjuva karakterli örgütlerin saflarında ortaya çıkan dalgalanmalar, bölünmeler, kimi zaman sosyalizme açık gruplar ve kanatlar çıkarıyor. Örneğin Devrimci Demokratlar'daki dalgalanma ve ayrışma sonucunda, bugün PPKK adıyla ortaya çıkan kanat uluslararası sosyalist hareketin değerlendirilmesinde ve diğer bir dizi konuda bize oldukça yaklaşmıştır. Bu kesimle aramızda hala, başta Kürdistan'ın toplumsal yapı tahlili olmak üzere önemli

görüş ayrılıkları var. Ama biz bu görüş ayrılıklarının tartışılmasında yarar görüyoruz. Karşılıklı görüş alışverişi ve tartışmalar, bize göre, bu kesimin geçmişten miras aldığı ve hala terk edemediği bazı yanlış görüşleri aşmasına yardımcı olabilir ve bazı tall konularda ortak bir görüşe varılabilir. Bu da bilimsel sosyalizme inanan kadroların tek bir örgütün çatısı altında toplanması için koşulları elverişli hale getirebilir.” (Abç., TKSP 2. Kongre bel., sayfa 91)

TKSP'nin bu ve benzeri belirlemelerine atıfta bulunan PPKK ise, şöyle diyor:

“Birincisi, Eylül 1983'te alındığı söylenen yazılı kararın içeriğinden ve birlik meselesine getirdiği anlayıştan partimiz ilk kez bu belgeler aracılığıyla haberdar oluyor. TKSP'yle birlik görüşmeleri başladığında bize 'MK'lerinin PPKK'yla birlik görüşmelerini başlatmayı resmen karara bağladığı' mahiyetinde açıklamalarda bulunuldu. Ama dile getirilen gerekçelerin sözkonusu edilen kararın içeriğiyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. Daha sonra kararın içeriğini tartıştığımızda da görüleceği gibi aslında yazılı karar ne Kürdistan'da sosyalist hareketin tek bir parti çatısı altında bütünleşemediği gerçeğini kabul ediyor ne de bu çerçevede bir birleşme anlayışı ortaya koyuyor. Böylesi bir anlayışla görüşmelere oturma mümkün olmadığını herkes bilebileceği gibi, sözkonusu anlayış sahiplerinin 'bizim sosyalist siyasal birlik diye bir derdimiz vardı' deyip görüşmelere katılmaları da abesle iştigal olur. Bununla yapılan görüşmelerin 'bu karara uygun olarak' gerçekleştiğini söylemek hiç de doğru bir tutum olmasa gerek.

“İkincisi 'üst düzeyde birkaç kişinin katıldığı birkaç toplantı yapıldı' ama 'iki örgüt arasındaki temel önemde ideolojik görüş ayrılıkları'nın tümü tartışılmadı. Başlangıçta, birinci derecede önemli temel görüş ayrılıkları saptanarak görüşmelerin ortak gündemi haline getirildi. Bunlar üç ana başlık halinde belirlendi: “1—Kürdistan'ın sosyo—ekonomik yapısı.

“2—Bağımsızlık ve federasyon sorunu.
“3—Kürdistan devrimci hareketinin (özellikle de sosyalist hareketinin) geçmişten günümüze kadar izlediği yol.” (Pêşeng, Sayı. 37, s.5)

TKSP'nin, PPKK'nın bu ve diğer bazı eleştirilerine vereceği yanıtlar henüz belli değil (!) Sözkonusu örgütün yarın çıkıp, “biz aynı görüşlerimizi o zaman da söyledik” demesi ya da “olgunluğa” verip “es geçmesi” uzak bir ihtimal değildir. Böyle bir olasılık halinde, tartışmaların, Hevkari polemiklerine dönüşeceği açıktır.

D olayısıyla “pirincin taşını ayıklamak”, yine bu “işçi sınıfının biricik örgütleri”ne düşecektir.

Ancak şu kadarını belirtelim ki, birbirlerinin sınıfsal ve siyasal konuları hakkında çok farklı şeyler söyleyen sözkonusu örgütlerin, hangi ilkelere dayalı olarak siyasal birlik görüşmelerini başlattıkları, —bazen kesintilere uğrasa da— üç yıla yakın bir zamandır neyi tartıştıkları, en azından merak konusudur. Çünkü TKSP'nin, dün “Devrimci Demokratlar” (siz KIP okuyun—RW) için, bugün de PPKK için yaptığı tesbitler açık. Ayrıca bu örgütün (yani TKSP'nin), “birlik” sorununda ayuka çıkan oportünist, faydacı ve makyavelist tutumu da belli.. Fakat buna rağmen, bazı eleştirilerinde haklılık payı bulunan PPKK'nın, TKSP'nin “birlik meselesine getirdiği anlayış”ın “yeniliğinden” (!) söz etmesine; yine onun, Kürdistan işçi sınıfı hareketinin birliği ve kendisi hakkındaki görüşlerini “yeni öğrenmiş olduğu”nu söylemesine anlam vermek mümkün değildir. Çünkü ilkesizliğiyle “üne” kavuşan TKSP, ötedenberi Kürdistan işçi sınıfının tek bilimsel sosyalist partisi olduğunu söylüyor. Kürdistan işçi sınıfı hareketini sağ bir çizgide bölme uğraşının yanısıra onun bölünmüşlüğüne görmemezlikte ısrar ediyor. Ve PPKK'yı, bu yolda bir koltuk değneği olarak kullanmak istiyor. Bu bakımdan, eğer PPKK'nın amacı “bağcıyı dövmek” değil de “üzümü yemek” ise, O, öncelikle kendi durumunu ve siyasal konumunu, Kürdistan işçi sınıfının bölünmüşlüğünden neyi kastettiğini açığa kavuşturmak; üst perdeden başkalarına nasihatlerde bulunma kompleksinden kendisini kurtarmak durumundadır. İşte PPKK, bunu yapabildiği ölçüde, bugünkü konumuyla aynı politik yörüngede bulunduğu TKSP ile ayrılıklarını netleştirebilir. Haklı ve seviyeli bir tartışma yürütebilir. kaldı ki bu, “Kürdistan devrimci hareketinin (özellikle de sosyalist hareketinin) geçmişten günümüze kadar izlediği yol” üzerine TKSP ile tartışmak isteyen PPKK'nın, kiminle neyi tartışmak istediğini görebilmesi ve bu önemli konuyu doğru kavraması için de gerekliydi.

“Birlik” sorunundaki diğer bir tartışma konusu, “yeni tip kitle partisi” denemesidir. Bilindiği gibi bu görüş ilk kez, kendisi yurtsever bir örgüt olan KUK tarafından tartışma gündemine getirildi. Daha sonra bazı kesimlerde “geliştirilmek” istendi, isteniyor. Genellikle sözlü düzeyde ve “sakala göre tarak atma” biçiminde yürütülen bu tartışmaların seviyesini yakalamak, takdir edilir ki pek kolay değil. Ayrıca gerçekçi de olmaz. Ancak bu yönünün elimin yapısında taşıdığı tehlikelere zamanında işaret etmek gerekir.

AMAÇ "BİRLİK" Mİ, BİRLİK TÛCCARLIĞI MI?

Bir bakıma, yukarıya aktardığımız tartışmaların seviyesine, ciddiyetine ve sonuç itibarıyla katedilen mesafeye (!) bakarak bu soruyu yanıtlamak mümkündür. Çünkü tartışmaların düzeysizliğini, verimsizliğini ve mesafe alınmayışını asıl amaçtan soyutlamak olanaksızdır. Fakat buna karşın bu, kimilerine göre "kolaycı" bir yanıt olabilir. Ya da yararına inandığımız tartışmaların, seviyesizlikten kurtarılmasına, verimli kılınmasına gereği gibi hizmet etmeyebilir.

Bu bakımdan, tartışmaların çözümleyici olmasında belirleyici olan öğeleri bilince çıkararak sözkonusu sorunun yanıtını aramak en doğru olanıdır. Bu öğeler şöyle sıralanabilir:

I—Tarihsel deneyim, ulusal ve sosyal devrimlerde ilerici, yurtsever ve devrimci güçlerin asgari ve azami birliklerinin sağlanmasında, 'birlik' ya da işbirliği zemininin doğru kavranmasının özel bir önem taşıdığını göstermiştir." (R.Welat, Adar—1985) Sosyal pratik bu belirlememizi doğrulamıştır. Ayrıca yukarıya aktardığımız düzeysiz tartışmaların bulunduğu da bunun bir kanıtıdır. Bu nedenle, öncelikle "birlik" sorununu, soyut, kof ve genel tartışmaların odağı olmaktan kurtarmak; tartışmaları, değişik türden birlik zeminlerini esas alan bir eksende yürütmek gerekir. Böyle bir yaklaşım, bu konudaki gerçek niyetleri açığa çıkaracağı gibi, "birlik" yolunda mesafe almayı ve birlik tüccarlığını meslek eden kesimleri silahlılandırmayı da kolaylaştırır. Kuşkusuz bu sonucunu, bir anda ve kolay olmayacaktır. Çünkü soyut ve kof tartışmaları besleyen nedenleri, bugünden yarına ortadan kaldırmak olanaksızdır. Ve bu, bir yönüyle de mücadelenin gelişimine bağlıdır. Ancak belli zeminlerde yürütülecek tartışmaların ve buna uygun olarak atılacak adımların, "birlik" sürecini netleştireceği, ona ivme kazandıracığı tartışma götürmez.

II—Zaman unsuru ve onu karşılayan doğru tahlili, atılacak adımların buna uyarlanması da, en az birincisi kadar önemlidir. Buna dikkat edilmediğinde, tıkanıklık kaçınılmazdır. Geçmişin tanıklık ettiği deneyimler ve Roja Welat'm konuya ilişkin tesbitleri de, bu bakımdan öğreticidir:

"Değerlendirmemize konu olan birlikler, 'birlik' girişimleri, zaman bakımından 12 Eylül yenilgisiyle başlayan son 4 yıllık döneme tekabül ediyor. Bilindiği gibi, 12 Eylül'de, Kürdistanlı ve Türkiyeli sol siyasal hareketler, faşizm güçleri karşısında ağır bir yenilgiye uğradılar. Bu yenilgidan hemen hemen tüm siyasal

örgütler, ideolojik, politik ve özellikle örgütsel yapılarına göre değişen oranlarda paylarına düşeni aldılar. Ayrıca siyasal örgütlerin ezici bir çoğunluğu bu tarihsel sınavda sınıfta kaldılar. Bu, sol siyasal örgütleri yeni sorunlarla ve görevlerle karşı karşıya getirdi. Diğer yandan sol güçlerin zayıf düşmesi, kitleler üzerinde yoğunlaştırılan faşist zulüm, yığınlar arasında 'birlikten kuvvet doğar' anlayışını güçlendirdi; bir bütün olarak devrimci hareketin saflarında 'birlik' eğilimini geliştirdi.

"'Birlik' eğiliminin gelişmesi, ortak düşmana karşı asgari koşullarda da olsa sol güçlerin hareket birliğinin örgütlenmesi için elverişli şartlar yaratıyordu. İşte, ana hatlarıyla irdelemeye çalışacağımız birlikler, görünürde böyle bir gereksinimi karşılamanın bir ürünü olarak ortaya çıktı. Görünürde diyoruz, çünkü, gerçekte yaklaşımlarda isabet yok. Çünkü 'birlik' eğiliminin kabardığı bu dönemde tarihsel görev, yenilginin öğreticiliğinden yararlanarak ayrılıkların nedenlerini, yeni dönemin hızlandıracağı saflaşmaların, kaçınılmaz bölünmelerin yaratabileceği yeni sorunları açığa çıkarmayı ve 'birlik' çalışmalarını somut koşullara uyumlu bir biçimde sürdürmeyi gerektiriyor; 'birlik' adına, birbirlerine tutunarak statükolarını korumayı, 'birlik'ten yararlanarak varlıklarını sürdürmeyi, sorunlarını aşmayı ya da kitlelerin birlikten yana ağır basan eğilimlerini sömürmeyi dışlıyordu." (R.Welat, Çileyê Paşin—1984)

Ne ki buna uyulmadı. Sözkonusu koşullar göz önünde bulundurulmadı. Dolayısıyla —bazı Kürdistanlı örgütler arasında yer alan polemiklerde de görüldüğü gibi— tartışmalar, koşullara uyumsuzluğun öne çıkardığı ve geliştirdiği yeni yeni sorunları beraberinde getirdi; hatta giderek kısırlaştı ve kilitlendi.

Günümüze kadar tekrarlanan aynı hatalara düşmemek, geline nokta doğru kavramak gerekir. Ki bu tartışmaları verimli kılmaya ve amaca ulaşmanın da bir gereğidir. Kuşkusuz geline nokta, olumlu ve olumsuz yönleriyle bir sonuçtur. Ve bunu, devrimci sürecin ilerleyişinden soyutlamak mümkün değildir. Aksine devrimci sürecin ana eksen üzerinde, varılan sonuca ebelik eden faktörleri diyalektik bir bütünlük içinde irdelemek; atılacak adımları buna uyarlamak gerekir.

Açık ki devrimci sürecin belirgin özelliği, onun sömürgeci teklici Türk burjuvazisinin aleyhinde gelişen ve derinleşen bir seyir içinde olması, ulusal ve sosyal devrim güçleri lehine günbe gün artan nesnel olanaklar sunmasıdır. Devrimci sürecin bu ilerleyişi, onu karakterize eden olguların nicel ve nitel değişmelere uğramasını zorunlu kılar. Örneğin 12 Eylül yenilgisine tekabül eden dönemi, bu

günün koşullarıyla karşılaştırdığımızda, sözkonusu gelişme ve değişimleri, onların sunduğu yeni olanakları görmek mümkündür. Dün yenilgi nedenlerini tartışan sol, bugün, şu ya da bu biçimde aştı. Yenilginin nedenlerini yadsıyan ya da bu olguyu kendi dışında arayanlara yaşamın kendisi gerekli cevabı verdi. Yenilginin öğreticiliğinden ders çıkarılmaları, ders çıkarmak isteyenlerin haklılığı sosyal pratikçe kanıtlandı, kanıtlanıyor. 12 Eylül'de geçirilen sınavın kamçıladığı ayrışmalar üzerinde yapılan süpekülasyonlar açığa çıktı. Hayatın canlı pratiği bölünmelerin ideolojik—politik ve örgütsel nedenlerini gizleyenleri ya da onu kendileri dışında arayanları mahkum etti. Sınıfsal ve siyasal temele dayalı ayrılıkları ve yapay bölünmeleri su yüzüne çıkardı. Özünde devrimci birliklere karşı işleyen eğilimleri deşifre etti. Deneysel birikimi yarattı.

Diğer taraftan mücadele kızışıyor, devrimci hareketi tehdit eden çürümeye ise devam ediyor. Bu durum, yeni görevler ve güçlükler beraberinde getirdiği gibi, savaşma taze kan kazandıracak yeni olanaklar da sunuyor. Kısaca devrimci hareket açısından yeni sınavlar dönemi başlıyor. Sözkonusu sınavları kazanmak ya da kaybetmekte belirleyici faktör, bundan böyle ülke zemininde geliştirilecek mücadele olacaktır. Hiç kuşkusuz sıcak mücadele alanlarını hedefleyen her adım, her atılım, yeni firelerle çürümeye katkıda bulunacak. Avrupa koşullarının, kitlelerden kopukluğun ve umutsuzluğun beslediği çürümeye yeni bir nitelik kazandıracaktır. Ancak belirleyici olacak olan, devrimci harekete musallat olan çürümeye, devrimci alternatifin yaratılması yadsıyan eğilimlere karşı esas olarak temel mücadele alanlarında üretilecek panzehirle mücadeleye ivme kazandırmak olacaktır. Sürecin bu ilerleyişi, sıcak mücadele alanlarından kanalamayan örgütleri, grupları eritecek, ya da onları belli birliklere zorlayacaktır.

Özetlersek, ideolojik—politik ayrılıkların netleşmesi, "birlik" yolunda atılan adımların sağladığı deney birikimi ve devrimci sürecin sunduğu yeni olanaklar, "birlik" için dünden daha farklı ve elverişli koşullar sunuyor.

Bu bakımdan güncel görev, yukarıda belirlediğimiz birinci öge üzerinde yoğunlaşmak; "nasıl bir birlik" sorusunun yanıtını arayarak değişik birliklerin zeminini netleştirmektir. Bunun için öncelikle, "birlik" kavramıyla ifade edilen siyasal—örgütsel birlik ile güç—eylem ve cephe birliğini birbirinden ayırmak gerekir. Çünkü bunların ayrı şeyler olduğu, hemen hemen herkes tarafından bilinmesine karşın, zaman zaman bilinçli ola-

rak bir ve aynı şeyler gibi gösteriliyor. Ya da aradaki derin ayrılıklar basite indirgeniyor. Dolayısıyla birlik tüccarlarının yararlanabileceği bulanık bir ortam yaratılıyor.

Bakın TKSP'nin şu "belirlemesi" bu bakımdan ilginçtir:

"Biz, ulusal kurtuluş ve sosyalizm için savaşılan Türkiye Kürdistanı'ndan tüm devrimcilerin bir örgütün çatısı altında birleşmeleri için elimizden geleni yapacağız. Ve elbette, aynı çabayı gösterme görevi, aynı amaçlar için savaşılan herkese düşüyor." (TKSP 2. Kongre Bel., s.94)

Başka belgelere baş vurmaya gerek yok. A şında yukarıdaki formülasyonda ifadesini bulan hokkabazlığın sırrını çözmek için, Hekari ve TKSP—PPKK arasında yer alan polemikleri anımsamak yeterli.. Fakat sözünü ettiğimiz soruların yanıtlarını bilince çıkarmak açısından, sözkonusu herzelerin üzerinde kısaca da olsa durmak gerekir.

Öncelikle şunu belirtelim ki, "Türkiye Kürdistanı'nda ulusal kurtuluş ve sosyalizm için savaş" madığını söyleyen ya da bunu —sözde de olsa— kabullenmeyen herhangi bir örgüt, parti veya grup yok. Hal böyle olunca Kürdistan işçi sınıfının biricik örgütü olduğunu söyleyen TKSP'nin, kendi dışındaki parti, örgüt ve gruplarla "bir örgütün çatısı altında birleşme"mesi için ciddi bir engel kalır mı? Hiç kuşku yok ki, yukarıya aldığımız "belirleme"ye bakılırsa, —sunî engeller dışında— dişe dokunur bir engel kalmaz. Ancak böylesi bir "birleşme"nin niteliğini, onun "nasıl bir birlik" olduğunu belirlemek görevi, yine TKSP'ye düşer. Çünkü TKSP'nin de "birliğe" duyduğu ihtiyacın "neden"i anlaşılmalı birlikte, onun, sözkonusu "belirleme"siyle "**nasıl bir birlik**" istediğini kavramak pek kolay değil (!) Zira anılan "belirleme"de bilinçli bir hinlik var. Sözkonusu "belirleme" ile kastedilen "birleşme", siyasal—örgütsel bir birlik midir, yoksa cephe türü "bir örgüt altında" mı birleşmek isteniyor? Eğer "çatısı altında birleşilmesi istenen örgüt" bir ulusal kurtuluş cephesi ise, herkesin sosyalizm için savaşması şart değildir. Değilsen (ki belirlemeden de a macın o olmadığı sonucu çıkıyor), "ulusal kurtuluş ve sosyalizm için savaşmak", siyasal—örgütsel birlik için yeterli midir? Kuşkusuz değildir. Ve bunu, böylesi bir birlik için kendisine göre belli "kıstaslar" sıralayan TKSP'nin görüşlerinde de görmek mümkündür. O halde böyle bir hinliğe baş vurulması neden? Nedeni açık. Amaç sorunu basite indirgeyerek topu sahaya atmak ve birlik tüccarlığını sürdürmektir.

Birlik tüccarlığına soyunan diğer bir eğilim, özünde "Kurd ü Kurdistan" eksenini baz alan bir yönelimdir. Sözlü dü-

zeyde söylenenlere bakılırsa (ki, bu aşamada dayanılacak veri bu) bu yönelim, eğer partileşir ve bir olgu haline gelirse, kendisini işçi sınıfının partisine de dönüştürecekmiş (!).. Böylece O, hem, değişik sınıf ve katmanların birliğini sağlamış olacak, hem de geniş yığınsal örgütlenmenin içinde işçi sınıfının partisini yaratacak!.. Dolayısıyla bir taşla iki kuş vurup, "birlik" sorununu köktenci bir çözüme kavuşturmuş olacak!..

"Amerika'yı yeniden keşfetmek isteyen" bu yönelim hakkında özünde söylenecek çok şey var. Ve bu, bu yolakoyulan kimilerinin sandığı gibi, onların "geliştirmekte olduğu tezlerin güçlüğünden ya da tutarlılığından duyulan endişelerden" (!) kaynaklanmıyor; aksine sözkonusu yönelimin yapısında taşıdığı tehlikelerden ötürü gereklilik arz ediyor. Çünkü bu yönelim, herşeyden önce inancsızlığın, umutsuzluğun ve çürümenin bir bütün olarak devrimci hareketi tehdit ettiği günümüzde, **ideolojinin önemini küçümsemekle** sözkonusu tehdit unsuruna çanak tutuyor. Marksist—leninist ideolojinin ülkemizde kazandığı saygınlığa gölge düşürme eğilimlerini yapısında taşıyor.

Kuşkusuz bu, ulusal kurtuluş savaşında yurtsever nitelikli örgüt yada örgütlerin yeri olmadığı veya ideolojik ekseni "milliyetçilik" olan politik bir hattın, ileriye ve "geri"ye açık yönlerinin göz ardı edilmesi gerektiği anlamına gelmez. Tersine Kürdistan halkımızın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinde böylesi örgütler var, ve olacaktır da. Ve bu niteliklerdeki örgütlerin ileri açık yönlerini geliştirmek, **milli ve dar** eğilimlerini törpülemek gerekir. Ancak yaklaşımlar önemlidir. Ideolojik ekseni "milliyetçilik" olan bir örgütlenmenin, tüm toplumsal sınıf ve katmanların ihtiyacı gibi gösterilmesi son derece isabetsiz ve maddi dayanaklıtan yoksundur. Zaten sözkonusu yönelimin, ideolojinin önemini yadsıyan belirgin yönü de budur.

Ayrıca her örgütlenme, belirli sosyal koşulların, toplumsal ihtiyaçların ürünü olarak doğar. Bugün "yeni tip kitle partisi"ni denemek üzere yola çıkanların "birlik havarisi" kesilmeden önce, sözkonusu toplumsal ve siyasal koşulları tahlil edip hangi ihtiyaçlara cevap vereceklerini; dolayısıyla çıkış nedenlerini açık ve net bir biçimde ortaya koymaları gerektirdi. Ki bu, hem "yeni tip bir kitle partisi"nin "yeniliğini" (!) kanıtlamak, hem de bu kesim hakkında yaygınlaşan bazı kuşku kuların açıklık kazanması bakımından gereklidir.

Tek başına "birlik" isteminin bile yığınlara cazip geldiği biliniyor. Ve bu bilindiği için, bölücüsünden, bu işin tüccarlığı yapanından tutun samimi ve iyniyetlisine kadar hemen hemen herkes,

her parti, örgüt, grup ve hatta tek tek kişiler, "birlik" istemi üzerinde birleşiyor. Fakat Kitlelerin hâlâ ilgisini çeken "birlik" isteminin soysuzlaştırılmasının, devrimci harekete tahmin edilenden çok daha büyük zararlar getireceği her nedense bazı kesimleri ve özellikle birlik tüccarlarını hiç mi hiç ırgalamıyor!.. Öyle ki, en basit güç ve eylem birlikleri önüne en çok sunî engeller çıkaranlar, herkesten fazla birlikçi görünüyor, "birlik" kavramının soysuzlaştırılması için ellerinden geleni yapıyorlar.

Evet kaybedilen zaman yetiyor artık. Ülkemiz bir barut fıçısını andırıyor. Baskı, saldırı, operasyon, işkence ve katliamlar, halkımıza göz açtırmıyor. Ama bütün bu zulüm ve zorbalıklara karşın kitlelerde, küçümsemeyecek kıpırdanmalar görülüyor. Beşbuçuk yıllık kanlı faşist diktatörlüğün yarattığı korku gündengüne daha bir kırılıyor; yerini, zulme, sömürü ve baskıya karşı mücadeleye bırakıyor. Bunu gören burjuvazi ise, sadece sindirme, yıldırma ve kırım politikasını uygulamakla kalmıyor. O, siyasal ve ekonomik terörün yanısıra kitlelerin gelişen muhalefetini yozlaştırmak, saptırmak için de yoğun bir çaba sarf ediyor. Burjuvaziye, onun partilerine ve onlara kuyruk sallayan reformist güçlere geçit vermemek; alternatif arayışı içinde bulunan yığınların özlemlerine tercüman olmak

gerekıyor. Bu nedenle güncel ve tarihsel görev, temel mücadele alanlarına yönelmek, bağımsızlık ve özgürlük savaşında düşmana karşı güçleri birleştirmektir.

Bu nedenle, eğer amaç gerçekten güçlü birleştirmek ise, ülkenin bağımsızlığı ve özgürlüğü ekseninde düşmana karşı mevzilenmek, ulusal kurtuluş güçlerinin birliği önünde engel oluşturan eğilimleri a çığa çıkararak aşmak gerekir. Yok eğer amaç siyasal—örgütsel birlik ise, bu farklı bir şeydir. Ve bunun için öncelikle Kürdistan devriminin ihtiyaç duyduğu örgüt biçiminin tesbit edilmesi gerekir. Eğer sözkonusu boşluk, Kürdistan işçi sınıfının devrimci örgütü yaratılarak doldurulacaksa (ki, bize göre var olan boşluk budur), o zaman, bu tesbitten hareketle, devrimci sürecin belirgin özellikleri, ülkenin ekonomik—sosyal yapısı, Kürdistan devriminin perspektifleri, devrimin gelişme yolu, ittifaklar sorunu ve enternasyonalizm konuları üzerinde yoğunlaşmak; soyut ve kof tartışmaların köküne kirbit suyu ekme gerekir. Hayır siyasal—örgütsel birlikle kastedilen, "yeni tip bir kitle partisi" ise, buna soyunmaların, ilkelerini koyarak tartışmaları daha doğru olur. Bu yapılabildiği ölçüde, "birlik" tartışmaları seviyesizlikten kurtulabilir, verimli kılınabilir, mesafe aldırıcı olabilir.

FİLİPİNLER VE AQUİNO

X.Bırındar

Filipinler, 297.000 km kare yüzölçümlü; yedi bin yüz ada ve adacıklar ülkesidir. Ekvatorun biraz kuzeyinde, Asya kıtasının 600 mil güneydoğusundadır. En büyük yerleşim bölgesi olan en büyük iki ada, Luzon ve Mindanao'dur. Üçüncü büyük yerleşim yeri, Visayalar denilen adalar ve adacıklar topluluğudur.

Filipinler, sanayi ve tahıl ürünlerine elverişli tarım alanlarına, çok geniş ormanlara, maden, enerji ve denizcilik kaynaklarına sahiptir. Ormanlar ülkenin 1/3 ni kapsar. Maden yatakları arasında demir, altın, bakır, nikel, petrol, kömür, krom bulunur. Bugün yaklaşık kırk milyonu aşkın olan nüfusunun iki katını besleyecek zenginliklere sahip bu ülkenin insanların yaklaşık % 80'i açlıkla boğuşarak yaşamını sürdürüyor.

Filipinler'de halkın %85'inden fazlasını meydana getiren Malay'lar yerli ırktır. Diğer önemli unsurlar Endonezyalılar ve Çinlilerdir. Arap, Hint, İspanyol, Amerikan ve Negro ırklarda vardır. Ancak bunlar sınırlı ölçüdedir.

İspanyol sömürgecilerinin işgalinden önce, yani 1568 öncesi, Filipin adaları halkı birçok bölgelerde yarı komünal ve yarı köleci toplum sistemine ve özellikle Mindanao ve Sulu gibi islam dininin kök saldıği belirli bölgelerde feodal toplum sistemine sahipti. Tüm adalardaki tipik toplum birimi **barangay**dı. Barangay diğer benzerlerinden bağımsız, temel ekonomik ve siyasal birimdi. her birinin birkaç yüz kişilik halkı ve az miktarda toprakları ve başlarında **rejan** veya **datu** denilen reis bulunuyordu. Sulu ve Mindanao'daki islam Sultanlıkları, barangaylardan daha ileri bir siyasal ve iktisadi gelişme düzeyini temsil ediyorlardı.

Adalardaki halkın siyasal birliğinin bulunmayışı İspanyol işgalcilerinin işini kolaylaştırdı. Böl ve yönet taktiğiyle İspanyollar 1568 yılında sömürge yönetimini kurmayı başardılar. Üç yüz yılı aşkın İspanyol yönetimi sırasında gelişen toplum şekli sömürgeci ve feodal idi.

İspanyol sömürgeci yönetimi boyunca, takımadaların her

yanında, keyfi kurallara ve sömürgeci yönetimin zulmüne karşı isyanlar patlak verdi. Değişik zamanlarda ve değişik boyutlarda 200 ayaklanma oldu. Bu ayaklanmalar Filipinler hakkında mücadele ruhunu geliştirdi.

1896 FİLİPİN DEVRİMİ

19. yüzyılda sömürgeci yağmacılığın yoğunlaşması süreci tamamlandı. Yedi yıl savaşında İngilterenin zaferi, Fransızların İspanyayı işgali, ABD'nin yayılmacı manevraları, latin Amerika'da milli bağımsızlık hareketlerinin gelişmesi ve İspanya'da "liberal cumhuriyetçi"ler ile "mutlak monarşist"ler arasındaki mücadelenin keskinleşmesi, sömürgeci İspanyanın Filipin halkına daha çok baskı yapmasını gerekli kıldı.

Bugelişmeler ve artan sömürü ve baskıya paralel olarak geniş halk kitlelerinin milli ve demokratik talepleri gelişti. Baskılar arttıkça, özellikle köylü kitleleri arasında yükselen direnme ruhu 1896 Filipin devriminin patlak vermesine yol açtı.

İspanyolları ülkeden kovmak için açık devrimci çağrısı "Vatan Evlatlarını En Yüksek ve Şerefli Birliği" adlı örgüt yaptı. Bu örgüt 1892 yılında, Tondo'nun işçi semtinde illegal kuruldu. İlk yıl 200 üyeye sahip oldu. Daha sonraki yıllarda, ulusal kurtuluş savaşı verebilmek için, ülkenin değişik bölgelerinde devrimci mücadeleyi başlatacak üyeler kazandı. 23 Ağustos 1896 tarihindeki sömürgecilere karşı silahlı mücadelenin başlangıcını işaret eden Fugat Lawin çağrısından sonra safları onbinlere ulaştı ve bütün Filipin halkına ayaklanma için cesaret verdi. 1896 Filipin devrimi, Filipin halkının eğilimlerini, vatandaşlık haklarının korunması ve geliştirilmesini, papaz malikanelerinin kamulaştırılmasını teokratik yönetime son verilmesini talep ediyordu.

İspanyol—Amerikan savaşından yararlanan Filipin halkı İspanyol sömürge yönetimine karşı silahlı mücadelesini yoğunlaştırdı ve nihayet 12 Haziran 1898'de, Aquinaldo, ABD "himayesinde" olduğunu belirterek, ilk Filipinler

Cumhuriyetini ilan etti.

10Aralık 1898'de ABD ile İspanya arasında, bütün Filipinler'in 20 milyon dolar karşılığında ABD'ye devredilmesini ve adalardaki İspanyol yutuşlarının mal ve ticaret haklarının güvence altına alınmasını öngören, Paris Anlaşması imzalandı.

4Şubat 1899'da ABD birlikleri Filipin devrimci kuvvetlerine Manila yakınlarında saldırıda bulundu. En az 3.000 Filipinli öldürüldü. Böylece ABD işgaline karşı silahlı mücadele başlamış oluyordu. Savaş 1902 yılında ABD işgalcilerinin galibiyetini getirdi. Yaklaşık ikiyüz bin Filipin savaşçısı şehit düştü.

ABD SÖMÜRGEÇİ YÖNETİMİNDE FİLİPİNLER

1898 Paris anlaşması ile, ABD emperyalizmi, Filipin halkının sömürgeci yöneticisi olarak, İspanyol sömürgeciliğinin rolünü devraldı.

ABD, Filipinleri, bir hammadde kaynağı, ürün fazlası için bir pazar ve sermaye fazlası için bir yatırım alanı olarak görüyordu.

ABD, Filipinlerdeki siyasal, ekonomik ve askeri denetimini sağlamlaştırmak için ulaşım ve haberleşme sistemini geliştirdi. Bu çaba doğrudan ABD motorlu taşıtları, makineleri ve petrol ürünleri pazarını genişletti. Hammade ve mamül maddelerinin sömürgeci ticareti hız kazandı. Halkın ezilmesi için askeri birliklerin hareketi de hızlandı.

ABD emperyalizminin yerleştiği iktisadi şartlar temelinde Filipinlerde belirli bir sosyal yapı oluştu. Bu yapıda, kendileriyle işbirliği içine giren burjuvazi ve toprak ağalarını Filipin toplumunun başına geçirdi. Toplumun tabanında, halkın % 90'ını emekçi, işçi ve köylü yığınları oluşturuyordu. Proleterya, hammadde üretimi, ticaret, ulaşım ve haberleşmesi ve az miktarda imalatın artmasıyla, sayısal olarak arttı. Ancak köylülük, tüm toplumda en büyük tabaka olarak kaldı.

Milli burjuvazi ABD mamül maddeleri rekameti ve mali gücün büyük burjuvazi ve emperyalist şirketlerin elinde toplanması yüzünden oldukça cılız ve arada kalmış bir ko-

numdaydı.

İflas eden küçük toprak ağaları ve zengin köylülerden bazıları yüksek öğrenim yaparak veya sömürgeci burjuvazinin ve özel şirketlerin hizmetinde çalışarak küçük burjuva durumuna, bazıları ise proleterya ve yarı proleterya durumuna düştüler.

ABD, Filipinlerde, sömürge yönetimini kurarken işbirlikçi burjuva ve toprak ağalarını çıkarlarına ortak olmasını sağladı. Onlara yönetimde yer verdi. 1907'den 1922'ye kadar Osmena, ilk önce Filipin meclisinin başkanı ve sonra da temsilciler meclisinin sözcüsü olarak kukla şef oldu.

1922'de Nasyonalist partinin iki ayrı kanadından olan Osmena ve Quenzon ikilisinden, Osmena geçici başkanlığa getirilirken; Quenzon ise senato başkanı seçilerek kukla şef konumunu aldı.

7 Kasım 1930'da **Filipinler Komünist Partisi** kuruldu.

ABD sömürgeciliğinin, tam baskı uygulayarak, gelişen muhalefeti susturma çabalarına karşın, proleteryanın ve köylü yığınının geliştirdiği mücadele PKP'nin kurulmasıyla yeni bir aşamaya ulaştı. 20. yüzyılın başında ortaya çıkan, sendikalar ve köylü birlikleri gelişti. 1Mayıs 1931'de partinin yönettiği halk yürüyüşü vahşice saldırıya uğradı ve dağıtıldı. Parti önderleri tutuklandı. Bir yıl sonra ise PKP yasadışı ilan edildi.

Emperyalizmin bunalım dönemine denk düşen devrimci muhalefetin kabarıışı Filipinlerdeki bağımsızlık ve sınıf mücadelesini yükseltti. Köşeye sıkışan sömürgeci güçler Tydings—Mc Duffie kanununu yürürlüğe soktular. Bu yasaya göre ABD hükümetinin ve şirketlerinin birçok haklarını koruma altına almak şartı ile 1946'da Filipinlere tam "bağımsızlık" verileceği taahhüt ediliyordu.

1930'lardaki kapitalist bunalım emperyalistler arasındaki güç dengesini sarstı. Ve aralarında Japonya'nın da bulunduğu birçok ülkede Faşizm iktidarı ele geçirdi. Japonya, Asya'yı tekeli altına almak istiyordu. 1930'larda Çin'de geniş işgallere girişti. 8 Aralık 1941'de Filipinler'deki dahil

Pasifik Okyanusu ve Çin denizinin her tarafında ABD askeri üslerine saldırıya geçti.

2 Ocak 1942'de Manila Japonlar tarafından işgal edildi. Böylece ABD emperyalistlerinin işbirlikçileri iki seçenek karşısında kaldılar. Kukla yönetimi elinde tutan Nasyonalist Parti iki guruba bölündü. Bir grup yeni işgalcilerle uzlaştı, diğer grup ABD'nin yanını seçerek ABD'nin uzakdoğu silahlı kuvvetlerine katıldılar.

Japon işgalciler Jose Laurel başkanlığında kendi kukla hükümetlerini kurdular. 14 Ekim 1943'te Filipinlere "bağımsızlık" vererek kukla bir cumhuriyete dönüştürdüler.

Japon işgaline karşı PKP öncülüğünde bir **Halk Cephesi** kuruldu.

29 Mart 1942'de geniş emekçi yığınları bağrında toplanan Japon aleyhtarları **Halk Ordusu (HUKBALAHAP)** kuruldu. ve silahlı halk direnişini örgütledi. PKP, HUKBALAHAP ve diğer yurtsever gerilla kuvvetlerinin çabası sonucunda Japon işgalcileri bozguna uğratıldı. ABD emperyalizmi sömürge yönetimi zorla kabul ettirmek için geri geldi. HUKBALAHAP ve diğer gerilla kuvvetlerine saldırmaya ve onları parçalamaya çalıştı.

4 Temmuz 1946'da Filipinler Cumhuriyeti ilan edildi. Kukla yönetim ile ABD arasında yapılan anlaşmayla, ABD ülkenin doğal kaynaklarını işletme hakkına sahip oldu. Komünist Partisi silahlı mücadeleye devam etme kararı aldı.

Halk ordusunun bütün birliklerine, 29 Mart, 26 Ağustos ve 7 Kasım 1950'de eyalet başkentleri, şehirler ve düşman kamplarına ani saldırılar yapmaları emri verildi. 29 Mart ve 26 Ağustos saldırıları gerçekleştirildi. Fakat eylemler Halk Ordusunun gücünü aştı. Düşman 18 Ekimde karşı saldırıya geçti ve Manila'da parti merkez bürolarını bastı. Siyasi büro üyeleriyle birlikte birçok kişi tutuklandı. Parti ve halk ordusu ağır yenilgi aldı ve dağıldı.

Ülke, 1954-1957 arası, kukla Magsaysay, 1957-61'de Garcia, 1962-65 arası kukla Macapagal hükümetleri tarafından ABD güdümünde yönetildi. Macapagal hükümeti Vietnam'a karşı ABD'nin yanında yer alarak Filipinli

paralı askerleri Vietnama göndererek ABD'ye uşaklığının derecesini tüm dünyaya gösterdi.

DİKTATÖRÜN 20 YILI VE KAÇIŞI

Ferdinand Marcos Ocak 1965'te Nasyonalist partiden seçime girerek kukla cumhuriyetin altıncı başkanı oldu. 1969 seçimlerinde yeniden seçilen Marcos, devletin mali kaynaklarını tüketmek ve halkı artan enflasyon ve peşpeşe yapılan devalüasyonlarla sefalete sürüklemek pahasına ABD emperyalizminin bütün isteklerini yerine getirdi.

Gerici cephede bunlar olurken demokratik muhalefet yeniden örgütlenmeye başladı. 1962-72 döneminde demokratik işçi, köylü, gençlik ve kadın örgütlenmelerine gidildi. ABD aleyhinde büyük gösteriler yapıldı.

Komünist Partisi 26 Aralık 1968'de uzun tartışmalar sonucunu yeniden kuruldu.

29 Mart 1969'da KP öncülüğünde **Yeni Halk Ordusu (NPA)** kuruldu. NPA daha kuruluşunun ilk yıllarında düşmana büyük kayıplar vererek geniş halk yığınlarını saflarında örgütlemeyi başardı.

Nisan 1973'de Komünist Parti öncülüğünde **Ulusal Demokratik Cephe (NDF)** kuruldu. NDF bugün 10 milyon taraftara sahip durumda. NDF'ye bağlı olarak başlıca demokratik kitle örgütlerinin ittifakını sağlayan **BAYAN** (Yeni Demokratik İttifak) 1983 sonlarında kurularak 1,5 milyon üyesiyle mücadelede yerini aldı.

NPA 30 bin civarında savaşçısıyla ülkenin beşte birini kontrol ediyor ve 72 ilden 59'unda faaliyet gösteriyor.

Hızla gelişen devrimci muhalefet karşısında ABD emperyalizmi ve kuklası Marcos şaşkına döndüler. Nihayet sürgündeki muhalefet lideri Benigno Aquino ülkeye döndüğü gün, hava alanında 21 Ağustos 1983 günü katledildi. Benigno Aquino'ya sıkılan kurşunlar Marcos'un sonunun başlangıcı oldu. Oğünden sonra terörist yüzünü dünya kamuoyundan gizliyecekti. Hızla gelişen devrimci muhalefet karşısında ABD emperyalizmi ve kuklası Marcos şaşkına döndüler. Nihayet sürgündeki muhalefet lideri Benigno Aquino ülkeye döndüğü gün, hava alanında 21 Ağustos 1983 günü katledildi. Benigno Aquino'ya sıkılan kurşunlar Marcos'un sonunun başlangıcı oldu. Oğünden sonra terörist yüzünü dünya kamuoyundan gizliyecekti. Hızla gelişen devrimci muhalefet karşısında ABD emperyalizmi ve kuklası Marcos şaşkına döndüler. Nihayet sürgündeki muhalefet lideri Benigno Aquino ülkeye döndüğü gün, hava alanında 21 Ağustos 1983 günü katledildi. Benigno Aquino'ya sıkılan kurşunlar Marcos'un sonunun başlangıcı oldu. Oğünden sonra terörist yüzünü dünya kamuoyundan gizliyecekti.

1985'lere gelindiğinde NPA ile hükümet güçleri arasındaki çatışmalar, işçi grevleri ve çok sayıda fabrikaların ka-

panması, iflasların yoğunluğu en üst noktaya varmıştı. Hızla büyüyen dış borç 1972'de 2,2 milyar dolar iken 1986'da 30 milyar dolara yükselmişti. Sermaye araştırmacıları 1985'te verdiği raparla, ekonomik ve siyasi olarak, Filipinleri, sermaye yatırımı açısından en rizikli ülke olarak belirliyorlardı. Ve bu durumun gelecek beş yılda değişmeyeceğini açıklıyorlardı.

Kasım 1985 başlarında CIA'nin Washington hükümetine verdiği 41 sayfalık Filipinler raporunda, NPA dünyanın en hızlı gelişen gerilla örgütü olarak nitelendiriliyordu. Ve yine, ülkede bir değişiklik yapılmazsa üç yıl içerisinde NPA'nın stratejik olarak çok büyük bir rol oynayacağını belirtiyor ve bu hızlı gelişmeyi frenlemek için seçimin yapılmasını en iyi çözüm olarak öneriyordu.

Yine 1985 Mayıs ve Ekim aylarında CIA şefi William Casey ve Regan'ın özel danışmanı senatör Paul Laxalt, Filipinleri iki kez ziyaret ederek seçim yapması gerektiğini Marcos'a iletmişlerdi.

Çıkaşmayan Marcos, efendilerinin önerisine uyararak seçim kararı aldı. ABD, 7 Şubat 1986'da Filipinler'de yapılan başkanlık seçimlerinde Benigno Aquino'nun karısı Corazon Aquino ve ABD ile yakın ilişkisi olan Laurel Doy ikilisini desteklemeyi uygun buldu. Böylece Filipinler'de egemenliğin devamını sağlayacak ve yıpranan Marcos'u dıştallyarak dünya kamuoyuna Filipinler'de demokrasi olduğunu kanıtlamaya çalışacak.

Seçimleri BAYAN örgütü, NPA ve Komünist Partisi boykot ettiler. Zira bu örgütlerin, ulusal egemenliğin tam sağlanması, köklü bir tarım reformunun yapılması, ABD'nin üstlerinin kapatılması ve ABD'nin ekonomik ve siyasi etkinliğinin kırılması, genel af ve devlet başkanlığının geniş yetkilerinin sınırlandırılması gibi talepleri seçime katılan hiç bir kesim tarafından dile getirilmedi.

Seçim sonunda Marcos kendisini yeniden başkan ilan edince ABD dahil çeşitli çevreler seçimlerde hile yapıldığını açıklıyarak kuşku- larını belirttiler. 16 Şubat'ta Aquino, Manila'da protesto, grev ve boykot çağrısında bu-

lundu. Halk sokaklara döküldü. Marcos, taraftarlarını silahlılanmaya ve sarayı korumaya çağırdı.

22 Şubat'ta, Marcos'un Savunma bakanı Enrile ve Genel Kurmay başkan yardımcısı Ramos muhalefet saflarına geçip Marcos'u istifaya çağırdılar. ABD, Marcos'un yönetimi bıraktığı takdirde, ülkeden sağ olarak çıkmasını sağlayacağını açıkladı.

Böylece çaresiz kalan 20 yıllık diktatör, 25 Şubat 1986 günü Filipinlerdeki ABD üssüne sığınarak ABD'nin yolunu tuttu. Hondululu'ya yerleşti.

AQUINO-LAUREL İKİLİSİ ALTERNATİF MİDİR?

Kuşkusuz hayır. Çünkü ABD desteğiyle iktidara oturan UNIDO (Birleşik Ulusal Demokratik Örgüt) Ekonomik ve politik olarak Marcos'un başlattığı dış politikaya devam etmek kararındadır. Anti-komünizm ve ABD'ye bağlılığı ile tanınıyor. Ekonomik olarak kemerleri sıkma ve ihracat politikasına devam edecektir.

UNIDO Başkanı ve başbakan yardımcısı olan Laurel, zengin ve köklü bir ailenin üyesidir. Japon işgali sırasında babası Jose Laurel sömürgecilerin atadığı başbakandır. Kendisi de aynı işbirlikçi politikada yetişmiş bir politikacıdır. Marcos'un iktidarı ele geçirmesinden önce Marcos gibi Milliyetçi partinin üyesi ve senatörü idi.

Politikada fazla bir etkiliği olmayan Aquino, kocasını ölümü üzerine boylesi bir görevi devraldı. 1933'te Tarlaç bölgesinde doğan Aquino güçlü Cojuangco kabilesinin bir üyesidir. Yine bu kabileden olan Eduardo Cojuangco, Marcos'un en hızlı destekleyicilerinden olup geniş topraklara ve Marcos'un ona sağladığı özel bir orduya sahipliği ile tanınıyor.

Filipinlerdeki seçim ABD'nin isteği doğrultusunda bir iktidar değişimini getirmiştir. Ancak geniş halk yığınlarının istemleri hala gündemde duruyor. Bu iktidarın boylesi istemleri karşılaması mümkün değildir. Bu nedenle de gerilla örgütleri ve devrimci muhalefet hükümet güçleriyle çatışmalara devam ediyor. ABD yönetimine karşı protestolar eksilmiyor. Çözüm kuşkusuz halkın kendi demokratik iktidarını kurmasıdır.

Gazetemizde yayınlanması istemiyle gönderilen bir yazı aldık. Çalışmada ve çarpışmada yaşatmaya and içtiğimiz K.Reşo yoldaşın anısı üzerinde polemiklere girmeyi doğru bulmamıza rağmen, yayıncılık ilkelerimize uyararak sözkonusu yazıyı aynı gün yayımlıyoruz. Pek tabii ki yazıyı gönderenin bazı çarpıtmalarını açıığa çıkarmak da bizim hakkımızdır.

Roja Welat Redaksiyonu

RUHSAL SIKINTILARI GİDERMENİN YOLU, KÜRDİSTAN ŞEHİTLERİNİ BASAMAK YAPMaktan GEÇMEZ!

TKSP eski üyesi Kâmil'in (Emin Azdar) şehit düşmesi üzerine Riya Azadi ve Roja Welat gazetelerinde çıkan yazılardan ötürü aşağıdaki 'açıklamayı' göndermek gereğini duyuyorum.

Her iki yayın organı da Kâmil'i kaynak göstererek; O'nun kendileriyle çalışmak için başvuruda bulunduğunu belirtiyorlar. Gösterilen tarihler (1984 sonrası) birbirleriyle çelişiyor/çakışıyor... Olayın ucu Kâmil'e kadar uzanmasa suskun kalmak belki mümkün. Ama soru işaretleri Kâmil'i de kapsıyor; o halde bazı şeylerin açıklanmasında yarar var.

Amacım hakem rolü oynamak değil... Kâmil'le Parti biriminden ayrıldıktan sonra aynı yörede kaldık. Kimi olayların yakın, kimilerinin tek tanığı oldum. Bu nedenle görevim, sadece tanıklık...

Kâmil'in kişiliğinden bahsetmek gerekmiyor. Biri biraz çekimser de olsa (R.A.), O'nun saygın, yiğit ve ödünsüz kişiliğini açıkça vurguluyorlar. Gelişmelere gelince, konuyu başından almak gerekiyor.

1—Kâmil, ne RA'nin iddia ettiği gibi, likidatörlerin etkisi altında kalarak 'görev yerini' terk etmiştir, ne de RW'nin savunduğu gibi 'oportünizme' karşı açık bayrak açarak.

Kâmil, birimdeki uygulamalardan rahatsızdı, birimdeki sorumlular da ondan. Kâmil, 'gelecek vaad etmiyordu' çünkü çalışkandı, fedekârdı, yiğitdi, alçak gönüllüydü. Kâmil devrimci disiplini içine sindirmişti ama askeri disiplini bilmiyordu; belki de bu nedenle bir düğmesi açık diye ortaklık yerde kendisine çekilen 'firça'nın anlamını uzun zaman anlayamadı. Kâmil, kendisine 'domates almaya gönderilmeyecek' kadar güvenilmemesine de anlamıyordu... Tablo Kâmil gibi emekçi bir yaşamdaki gelmiş kişileri şaşkırtacak yeterlilikteydi. Ve bir sabah kimseye haber ver-

meden birimi terk etti. Neden haber vermedi, eleştirileri varsa bunları neden iletmedi? Kimse işin bu yanına bakmadı. En ufak eleştiri karşısında 'ben genel sekreterden öldürme yetkisi aldım', 'bunlara verilen ekmeğe ziyandır' deyip cem-i cümle kaytarıcı, yığın, kof unsurları ödüllendiren anlayış, Kâmil'i 'kaçışa' itmisti. Bu kaçış mücadeleden ve örgütten değil, mevcut anlayıştı. Geride bıraktığı tek 'görev' ise, gündelik işler ve düğme ilikleme olmalı...

Diğer yandan herşeye bir hikmet yakalamış gibi, 'oportünizm' yaftasını asan, bu nedenle düşüncüyü veya insanları değil, huzursuzluğu örgütleyen bir anlayış da, Kâmil'e 'oportünizme bayrak açmak' misyonunu yükledi. Bu durum da en az birinci şık kadar O'na uzaktı.

2—Terkden sonra Kâmil'in ilk geldiği yer raslantısal olarak benim bulunduğum noktaydı. Kısa bir süre sonra, takip edenler beraberlerinde 'tutuklama emri' ile geldiler.

3—Kâmil, Piranşar'da bir réxraw'a (Bazergan) tutuklu olarak gönderildi. Bundan sonraki bölüm birim, Kâmil ve ben arasında bir soğuk savaşa dönüştü. Kâmil'in bulunduğu yerde bir konuk gibi kalması için çaba gösterdim. Kendisine silah verilmesini, réxraw'dan ayrılarak péşmergelerle birlikte gezilere katılmasını sevinçle izledim. Sorumlular benim kanalımla baskı oluşmayacağını anlayınca 'yukardan' müdahale yolları aradılar. Bazergan Réxraw sorumlusunun ve diğer görevlilerinin gösterdikleri tepkiyi şimdi saygı ile anıyorum.

4—Kendisi ile yaptığımız tartışmalardan sonra partiye dönme konusunda ikna oldu. Bir mektup yazarak istemini ilettili. Mektubu götürdüm ancak yanıt getiremedim. Kendi Devamı sayfa 16'da

"HUZURSUZLUGU" ÖRGÜTLEMİŞ OLSAYDIK, S.SEYİTXAN'I KAÇIRMAMAK İÇİN ÇABA HARCAMAMIZ GEREKMEZ MİYDİ?...

Yazının özünden de anlaşılacağı üzere K.Reşo yoldaşla birlikte bir zamanlar İran Kürdistanı'nda bulunan S.Seyitxan, o dönemde oportünistlerimizin halis adamı olmanın sağladığı "olanaklar"dan ötürü, Kamil yoldaşın başına getirilenleri kısmen de olsa biliyor. O'nun bu konuda bizi ve devrimci kamuoyunu "aydınlatmak" istemesi, ya da zamanı geçmişte olsa bazı şeyleri söyleme "yüküklüğünü" göstermesi, bir bakıma anlaşılır bir şeydir. Ne var ki bay Seyitxan'ın bunu, hakemliğe soyunmanın bir aracı haline getirmesi, dolayısıyla "bir taşla birkaç kuş vurmak" için bazı çarpıtmalara yeltenmesi isabetsiz bir davranış ve seçilen polemik konusu bakımından da Kamil yoldaşın anısına bir saygısızlıktır.

Ama buna rağmen biz böylesi bir konuda, ne başkalarına gelince demokrasi havarisi kesilen TKSP'nin Kamil Reşo'ya çektiği idkleri ve onun ardından söyledikleri üzerinde ve ne de bay Seyitxan'ın sözkonusu "değerlendirmesi" hakkında tartışmayı derinleştirmek istemiyoruz. Kaldı ki bu saatten sonra bunun yararına da inanmıyoruz. Bu nedenle biz, yer yer Kamil yoldaşa da söz hakkı vererek sadece bay Seyitxan'ın, bazı sıkıntı ve çarpıtmalarını açıklığa kavuşturmakla yetineceğiz.

Öncelikle şunu belirtelim ki, Roja Welat'ın "Kürdistan şehitlerini basamak yaparak" gidermeye çalıştığı herhangi bir "sıkıntı"sı yok. O, Kürdistan şehitlerini, Kürdistan devrimine olan katkılarıyla değerlendirir; onları yaşatmak için mücadele bayağını yükseltmeyi bir görev bilir. Kamil Reşo yoldaşın durumu ise, bizim açımızdan daha farklıdır. Ve O'nun anısını yaşatmak, en doğal hakkımız ve ödevimizdir. Ayrıca bunun için bay Seyitxan'dan ya da başkalarından "icazet" almamız sözkonusu değildir, olamaz. Çünkü bay Seyitxan'ın çarpıtmalarına rağmen bu hakkı bize veren, bizatihi Kamil yoldaşın kendisi, onun yiğitliği ve kahramanlığıdır. Bunu, bir kez de bay Seyitxan'ın "hatırı" için Kamil yoldaşın dinliyelim:

Değerli yoldaşım bundan iki buçuk yıl önce oportünistlerin hareketinin içerisinde bana karşı ayınlarmı boya çikarmak için hareketten ayrılmak zorunda kaldım. Ve iki buçuk yıldır, bütün zorluklara rağmen, İran Kürdistanında K.O.P.'nin saplarında Humeyni rejimine karşı sili olarak savaşıyorum. Bu iki buçuk yıl içerisinde Türkiye'de herhangi bir örgütle ilişki kurmadım taki sizlerin durumunu öğreneseyim. Ama bu süre içerisinde sizlerin hareketten ayrıldığını öğrenmişim. Her ne kadar ilişki kurmak için çaba harcadımsa bir yol bulamadım. Taki Ağustos 1984 tarihinde parti merkez komitesine geldiğimde orada Roja Welat'ın 15-16 a sayısına rastladım ve hemen adresi olarak ilişki kurma yoluna giriştim.

Ama bu mücadele süreci içerisinde, hareket içinde oportünist bir hatırı boy vermesi, giderek partinin ideolojik, politik hatırının hayatta uygulanmasına ve olunan kararların hayatta vermesine bir engel teşkil etmiştir. Ve hareketli-

Kıymetli ve değerli yoldaş, oportünistlere karşı yürüttüğümüz yüce mücadelemizi canı gönüllerle destekliyorsunuz ve onların parti saplarındaki, halkımcı devrimci mücadelesine yürekle inanmış ve her şeylerini bu uğurda feda etmiş yiğit evlatlarımızın siyasi yaşamlarına son verme girişimlerini mahkum ediyorum.

Mücadelede başarı olmasını dilerim.
Adresim: İran Kürdistanı Kamil Reşo
Navendi Ayrı
Hâzî Şehid Saray
7.9.1984

Kamil yoldaşın aynı mektubunun bazı bölümleri daha kendisi fiziki olarak aramızdan ayrılmadan önce gazetemizde yayınlandı. (Bak R.Welat, Çileyê Pêşin-1984) Ayrıca hareketimiz, daha sağken Kamil yoldaşa ulaşma kararı aldı. Ancak koşullar ve olanaklar ona zamanında ulaşmamıza elvermedi. O'na ulaşmak üzere yola çıkan yetkili yoldaşımız, yarı yolda ölümlü haberini öğrendi." (R.Welat, Çriya pêşin—1985) fakat bütün bunlara karşın Devamı sayfa 16'da

SBKP 27. KONGRESİ YAPILDI

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. Kongresi, 25 Şubat—6 Mart tarihleri arasında yapıldı. Kongreye, 19 milyon üyeyi temsilen 4993 delege, 150 dolayında konuk katıldı.

SBKP Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov, Kongreyi açış konuşmasında, Sovyet yönetiminin önündeki görevlere dikkatleri çekti, Sovyetler Birliğinin dünya barışının korunmasına ilişkin önerilerini yineledi.

Kongreye sunulan MK raporu, dinamik bir atmosfer içinde, açık ve yaratıcı bir şekilde tartışıldı. Raporda, Parti ve

ülkenin katettiği mesafeler vurgulanırken, eksikliklerin, hataların kaynağına işaret edildi. Ve "olumsuz eğilimlerin ekonomide, politikada, pratik faaliyetlerde ve düşünsel planda yarattıkları zaafıların altı çizildi.

Kongre bu yönüyle de büyük bir yankı uyandırdı. Sovyet toplumunun da kendine özgü problemlerinin olduğunu, ancak SBKP'nin, sözkonusu sorunların üstesinden gelebilecek bir güçte olduğunu gösterdi. Dolayısıyla cümle gerici bir kez daha hüsrana uğrattı. Çağımızın karmaşık sorunlarına ışık tuttu. Dünya

devrimci hareketine yeni perspektifler sundu.

Ayrıca Kongre, daha önce tartışmaya açılan "program taslağı" nı görüştü. SBKP'nin 3. Programını onayladı. Parti Tüzüğünde değişiklikler yaptı. 12. Beş Yıllık Kalkınma Planını kabul etti ve 2000 yılına kadar ülkenin ekonomik ve sosyal gelişiminin ana hatları belirlendi. Yine Kongre, 15 Ocak'ta yapılan Sovyet silahsızlanma önerileri uyarınca, 2000 yılına dek tüm atom silahlarının yok edilmesi planını onayladı. Ve yeni MK'ni seçti. Yeni MK'de Ge-

nel Sekreterliğe yeniden Mikhail Gorbaçov seçildi.

Baştarafı sayfa 15'te bay Seyitxan, Roja Welat'a da atıfta bulunarak şöyle demeyi bile hmal etmiyor:

"Şimdi Kamil'e sahip çıkılıyor. Kamil şehit düşmeseydi kimseler sahip çıkmayacaktı."

Kamil'e kan kusturanların ona sahip çıkma nedenlerini bildiğimiz için yadırgamıyoruz!.. Ancak Kamil hakkındaki tanıklığının 1982'de sona erdiğini belirten (ki, R.Welat'ın Kamil ile ilişkileri bu tarihten çok sonra kuruluyor.), O'nunla (yani Kamil ile) konuşan devrimci kadroların (ki bunlar bizim yoldaşlarımızdır) koşuşturmalara uğradığını da bilen bay Seyitxan'ın yukarıda sözü geçen belgeleri ve yetkili organ kararlarını görmemekten uzaklaşarak Roja Welat'ı da suçlamaya yeltenmesine anlam veremiyoruz!..

Ne ki bay Seyitxan, bu çarpıtmalarıyla da kalmıyor. O, "açıklama"(!) diye gazetemize gönderdiği yandaki yazısında, fırsat bu fırsattır mantığıyla ideolojik—politik hattımıza kara çalıyor; hatırladığımız işleri kamil yoldaşımızı küçümseme saygısızlığına kadar varıyordu:

"Diğer yandan her şeye bir hikmet yakalamış gibi, 'oportünizm' yaftasını asan, bu nedenle düşünceyi ve insanları değil huzursuzluğu örgütleyen bir anlayış da, Kamil'e 'oportünizm bayrak çmak' misyonunu yükledi. Budurum da en az birinci şık kadar ona uzaktı."

Ayrıca O, yazısının değişik bölümlerinde Kamil yoldaşın "askeri disiplini bilmediğini", kendisine karşı takınılan oportünist tavrı anlamadığını ve yaşanan "tablonun Kamil gibi emekçi bir yaşamdan gelmiş kişileri şaşırtacak yeterlikte" olduğunu belirterek baltayı taşa vuruyor.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi bu ve benzeri herzeleri, burada ve özellikle bu konu bağlamında tartışmak durumunda değiliz. Bu bakımdan sözü tekrar Kamil yoldaşa bırakmak zordur:

"Bu süre zarfında, çok tecrübe edindim, çok şey öğrendim özellikle parti içinde oynanan oyunlar, benim açımdan gerçekten öğretici oldu." (Kamil Reşo, 7.9.1984 tarihli Mektubu)

"Yoldaşlar, oportünistlerin şahsıma yönelik fiili saldırı ve tertipleri anlatmakla bitirilecek gibi değil. Ayrıca buna gerek yok. Tahmin ederim benim başıma getirilmek istenenler, her yoldaşımızın başına getirilmek istenmiştir. (...) Yoksa onların devrimcilik maskesi altında yaptıkları, yapmak istedikleri beni yıldırmadı. Tersine beni biletti. Halkıma olan inancımı oportünizm baş kaldıran yoldaşlarıma bağlılığımı pekiştirdi." (Agm.)

Evet bay seyitxan, demek ki, "şaşırtıcı tablolar" Kamil gibi emekçiler, devrimciler açısından değil, "silah elde savaşan", "askeri disiplini bilen" ve "yetenekleri körelmesin" diye bir an önce Avrupa'ya çıkmak için tepinen "Iran Kürdistanı savaş kahramanları" bakımından şaşırtıcıymış... İkincisi, varsayalım ki, devrimciler açısından ibret verici olayların yaşandığı, yaşatıldığı o

dönemde ve orada (Iran Kürdistanı'nda) bin bir türlü saldırıyla karşı karşıya kalan Kamil yoldaş, bizimle lişki kurmadan önce TKSP'ne —bay Seyitxan gibi telkincilerin de katkısıyla— dönme zaafını gösterdi (!) Peki bu böyle olsa bile, O'nun hatasını anlayarak bundan vazgeçmesi, bizimle ilişkiye girmek için çaba harcaması ve devrimci mücadelesini inançları doğrultusunda sürdürmesine, "oportünizm karşı mücadele misyonu" yüklenmesine engel midir?.. Kuşkusuz değildir.

"Huzursuzluğu örgütlediğimiz" iddiasına gelince, bu hakemliğe soyunan bay Seyitxan ve onun gibilerinin "hüsnü tevecçühüdür". Eğer Roja Welat "huzursuzluğu örgütlemiş" olsaydı, herşeyden önce S.Seyitxan ve onun gibilerini örgütlerdi. Ya da en azından bu dönemin böylesi hakemlerini kaçırmamak için çaba harcardı. hem bay Seyitxan ve onun gibi bazılarının huzursuzluklarını ve sıkıntılarını yakından bilme avantajına da sahiptik.

Baştarafı sayfa 15'te

sine iyimser şeyler söyledim. 5—Sorumlulara Kamil'in para sıkıntısı içinde olduğunu, sigara alamadığını, bunun aynı zamanda parti açısından da prestij sorunu yaratabileceğini belirttim. Olumsuz ve çok sert yanıt aldım. Bunun üzerine kendilerine bana ayrılan harçlıktan her ay 1/3'ünü Kamil'e vereceğimi belirttim ve ayrılıncaya kadar bunu aksatmadan yerine getirdim.

6—1982 sonbaharında büyük bir saldırı başladı. Kamil'le birlikte silah elde, peşmergelerin yanısıra Lacan bölgesine çekildik. Çatışmaların birinde Kamil yaralandı. Ben, geri çağırıldığımda Kamil'in bu durumunun yanısıra bir de mektubunu ilettim; bir kez daha partiye dönme isteğini belirtiyordu. Mektubu fırlatıldığı yerden tanıkların huzurunda alıp yeniden sorumlulara vermek zorunda kaldım. Tanıkları kanıt diye yazmadım; olayın rencide edici boyutlarının kavranması için yazdım.

7—Bundan sonrası

tanıklığımdan çıkıyor. Bilinenlere göre Kamil bir kez de görüşmek için birime geliyor. Kendisi kovuluyor, o'nunla konuşanlar soruşturmalardan geçiriliyor.

Şimdi Kamil'e sahip çıkılıyor. Kamil şehit düşmeseydi kimseler sahip çıkmıyacaktı.

Sıkıntıyı anlıyorum. Ama saygı duymuyorum.

Sıkıntıyı herkes anlıyor. Ama hiç kimse saygı duymuyor.

Eldeki gazetelerde aile boyu fotoğraflar yayınlamak da bu sıkıntıyı gidermiyor. Kürdistan'da ölecek ama 'bizden' sayılacak birilerine öylesine ihtiyaç var ki... Avrupa içi turlar da bu sıkıntıyı gidermiyor... Dinleyenlerin gözlerindeki sorular da öylesine acımasız ki...

Sıkıntıyı anlıyorum ama bunun yolunun Kamil'lerin basamak yapılmasından geçmediği için, gerçeğin yüzde yüz inkarı olduğu için, saygı duymuyorum.

Kamil'i Kürt halkı anlıyor, Saygı duyuyor. anıyorum.

29. 10. 1985

Otuz yıllık direniş savaşının en uc noktası

SAYGON "MUCİZESİ" (III)

Jurgen Ostrowsky

ULUSAL BAĞIMSIZLIK CEPHESİ

20 Aralık 1960'da oluşturulan geniş kapsamlı bir muhafefet cephesi, giderek ulusal bağımsızlık cephesine dönüştürüldü. Aydınlar örgütü, sendikalar, köylüler birliği, kadın ve sanatkarların dernekleri, dini grupçuklar, milli burjuvazinin partileri, ulusal azınlıklar ve marksist-leninist Devrimci Halk Partisi ortak bir program oluşturdular. Ortak program, "Güneyin bağımsızlığı, kuzeyin savunulması ve ana vatanın yeniden bütünlüğünün sağlanmasını" içeriyordu. Ayrıca cephe programı, demokratik dönüşümleri ve toprak reformunun gerçekleştirilmesini hedefliyordu. Programın sonuç bölümünde ise şöyle deniyordu: "Ulusal bağımsızlık mücadelemiz Güney Vietnam'da mutlaka zaferle sonuçlanacaktır."

Ulusal bağımsızlık cephesinin oluşturulmasıyla başlayan çalışmalara bağlı olarak bağımsız halk ordusu kuruldu. Ana çekirdeğini köylülerin oluşturduğu halk ordusu, çok kısa bir sürede Diem'in ordusunu kıskaca almayı başardı. Kurtarılan bölgelerde cephe programı doğrultusunda ekonomik örgütlenmelere başlandı. Bu duruma tahamül edemeyen Amerikan emperyalizmi kendi askeri güçleriyle kademeli olarak, karşı koymaya başladı. Cenevre antlaşmasıyla öngörülen 685 "danışman" yerine Güney Vietnam'da daha 1963 yılında 16 binin üzerinde Amerikan "danışman"ı bulunmaktaydı. Öyleki Güney Vietnam'daki Amerikan birlikleri kumandanı general Harkins bir bildirisinde, "zafer gitmek kısa bir an meselesidir" diyebilirdi. Amerikan genel kurmayının görüşüne göre "Vietkong" olarak bilinen FNL gerilla güçlerine, Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyetine ve Cin'e karşı gelebilmek için Güney Vietnam'da Amerikan askeri gücünün 205 binin üzerinde olması gerekiyordu.

Harkins'in yerine atanan Westmoreland döneminde ve savaşın en büyük boyutlara vardığı 1968 yılında Amerikan askeri gücü 550 bini

aşmıştı bile, Westmoreland bu görevden ayrıldığı aynı yıl içerisinde, zafer için bir milyon askerin gönderilmesini öneriyordu.

Diğer yandan Amerikan askeri güçleri, 4 Ağustos 1964'ten beri Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne karşı açık bir savaş başlatmışlardı. Kuzey Vietnam sahil gözetleme botlarına karşı uydurma bir bahaneyle girişilen savaşta, zafer naraları atılarak Amerikan kamuoyu yanıltılmaya çalışılıyordu.

Halkın seferber edilmesinde engel görülmeye başlanan Diem, CIA yardımıyla çoktan öldürülmüştü (1 Kasım 1963). Ve girişilen bir kaç darbeden sonra general Thieu duruma ancak hakim olabilmişti. Bundan böyle Amerika Güney Vietnam'da stratejik önemi büyük savunma üsleri kurarak, —tüm dünyanın bildiği gibi— onları en modern hava ve kara savaş araç-gereçleriyle donattılar. Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni bombalayarak, Ho Chi Minh efsanesini, bağımsızlık cephesinin ikmal yollarını, Vietnam tarihçisi Jean Cherneaux'in adlandırdığı gibi "sapıtılmış bilimin yeni silahlarının devreye konulmasıyla" yani "portakal ajanları" dediği napalm ve zehirli maddelerle hedeflemişlerdi. Öyleki: general Westmoreland, "daha çok ölü" ve Vietnam'ı taş devrine vorduracak kadar bombalamak istiyordu. Amerikan birlikleri, kadınlara, çocuklara ve ihtiyarlara varacak kadar tarifi mümkün olmayan korkunç katliamlara başladılar. "My Lai 16 Mart 1968" olayı, sadece bu bilinen katliamlardan bir tanesiydi.

Newsweek dergisi 1 Ocak 1966 tarihli sayısında bu duruma yer veriyor ve şöyle diyor: "Ve bu acımasız savaşta Amerikalı iş adamları hiç bir zaman hayatlarını tehlikeye koyacak tarzda askerlerinin yanında yerlerini almadılar. Yine 1968 yılında Amerikalı yazar William Lederer, yazdığı bir makalesinde, "Güney Vietnam kendi ordusuyla bütünleşerek tam bir rüşvet batağına dönüştü" diyordu.

Yine o tarihlerde (E-

kim—1965) Kaliforniya'lı bir politikacı olan Ronald Reagan şöyle diyordu: "Biz istersek tüm ülkeyi asfaltlayıp, üzerinde parklar kurar ve Noel'de de evimizde oluruz."

Oysa daha 1968 yılına girenken Thieu'nün askerleri ve Amerikan ordusu, bağımsızlık cephesinin güçlerine karşı koymakta büyük güçlükler çekiyorlardı. Muhtemel bir yenilginin belirtileri görülüyordu. Bu nedenlerden ötürü Amerika hükümeti, ilk defa Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti ve bağımsızlık cephesinin müzakere tekliflerine evet demek zorunda kaldı. Ve Ocak—1969'da Paris'te görüşmelere başlandı. Ancak Amerika bunda samimi değildi. O, bir takım ayak oyunları ve manevralarla —Mayıs 1970 ve Subat 1971'de olduğu gibi— savaşı Kamboçya ve Laos'a sıçratmak için Vietnamlıları zorlamaya çabalyordu. Nihayet Amerika'nın sinsi planları çok geçmeden açığa çıktı. Bağımsızlık cephesi geçici hükümetin barış planına, Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne karşı girişilen 8 aylık bombardıman savaşıyla cevap verildi. İmzaladığı barış antlaşmasına rağmen Amerika, bombalarını konuşturmadan çekinmedi. Sadece 1972 Noel'inde Hanoi'ye 40 bin ton bomba atıldı. Amerikalı pilotlarca Vietnam üzerine atılan bombalar 7 milyon ton dolayında olup, 2. dünya savaşında kullanılan tüm bombaların miktarından daha da fazladır. Ve bu miktarın sadece %7'lik bir kısmı askeri hedeflere karşı kullanılmıştır. Bu savaşın sebep olduğu sivil ölü sayısı 350 bin dolayındaydı. 6 milyon Vietnamlı ise başka ülkelere sığınmak zorunda kalmıştı. Saldırganların dökülen kanları (kanvegilleri) Amerika'nın ulusal korkusu haline gelmişti: 4 binin üzerinde uçak düşürülmüş, 57 binin üzerinde insan sınırsızca kullanılan zehirli gazlardan ötürü ölmüş, on binlercesi de sakatlanmıştı.

27 Ocak 1973'de Amerikan temsilcileri ile Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti ve geçici devrim hükümeti arasında bir ateşkes antlaşması imzalandı. Amerikan

askeri güçlerinin geri çekilmesi, ülkenin çözüm bekleyen sorunlarına Vietnamlı iki partinin çözümler getirmelerini öngören antlaşma ile Amerika emperyalizmi, Vietnam halkının kararlı direnişi ve savaş cesareti karşısında açıkça teslim olmuş oluyordu.

Ama Amerika, ülkenin onarımı için kararlaştırılan yardımı yapmakta, antlaşma hükümlerine uygun olarak sökülmesi gereken askeri üslerini Thieu rejimine bırakmakta, silahlarını ve askeri danışmanlarını ülkede bırakmakta ısrar etti. Güney Vietnam bütçesinin %83'ünü finanse etmeye devam etti. Thieu, antlaşma gereği tutukluların serbest bırakılmasını red ederek, görüşmeleri kesti. Dahası O, bununlada kalmayarak geçici devrim hükümetinin kontrolünde bulunan bölgelere karşı askeri birlikleriyle saldırıya geçti. Ayrıca tutukluların ziyaretçilerine karşı "yeni" fermanlar çıkardı.

Ekim—1973'de devrimin silahlı güçleri karşı saldırıya geçtiler. Ancak bununla birlikte yeni barış girişimlerinde bulunmayı da ihmal etmediler. Fakat tüm samimi çabalara rağmen Paris antlaşması, kağıt üzerinde kalmaktan öteye götürülemedi. Bunun üzerine Mart—1975'de geçici devrim hükümeti askeri birlikleri, Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin aktif desteğinde, Güney Vietnam'ın orta kesimlerine karşı nihai bir saldırı geçtiler. Ve genel halk ayaklanmasını başlattılar. Amerikan birliklerinin geri çekilmesi çok pahalıya mal oldu, Thieu birlikleri bozguna uğradı, Thieu 21 Nisan 1975'de Taiwan'a kaçtı.

30 Nisan 1975'de Saygon'da yaşayan bağımsızlık cephesi taraftarları ve bağımsızlık ordusunun vurucu güçleri giriştikleri saldırı sonucu şehir merkezine girdiler, parlamento binasını ve şehrin önemli noktalarını tümüyle ele geçirdiler. Böylece Saygon ve tüm Güney Vietnam kurtarıldı. Ülkenin bütünleşmesi sağlandı. Ve Saygon şehri, 1945'lerde kararlaştırıldığı gibi bağımsızlığın zaferiyle birlikte Ho Chi Minh adını aldı.

Bitti

SÊX SEÏD...

Baştarafı Sayfa 20'de.

jûwa ye. M.Kemal rewşa Kurdan baş dızanîbû, ji bo pêkanina piştgiriya Kurd, çî pêwîst bû, tevayî kir, gelek metodên curbe cur xebitand, bî peyvyan mafê doza Kurd dîparast, lê di eslê xwe de ew roviyekî xwedi dek-dolabên mezin bû û dem hat, di kar u bar de û di tekoşinê de bî serket, dewleta xwe ya nûh avakr, êdî pêwîstiya hêzên Kurd nemabû û wi li Kurdan bada. Edî li Tirkîya nûh, tenê gelê Tirk xwedi maf û biryar bû, hebûna Kurd jî, ji holê hat rakirin û hwd. hwd...

Bî awakî eşkera gelê Kurd hatibû xapandin. Zana û pêşavayên Kurd yê welatperwer, roj bî roj vê rastiye baştir dîditin û jibo helkîrîna mafê netewa Kurd, pêwîstiya damezrandina rêxistinêki netewî û girêdayî wê ve hezîriya şerê serihildaneki xurt dikir. Edî jibo gelê Kurd, yek riyekî mabû, ev jî riyê şerê jiyane an nejiyanê bû. Bî kurtebirî, gelê Kurd êdî jî neçari dest avête çek û dar û ket qada(meydana) şer û bî mîrxasi şerê ala serxwebûn û azadiyê bilind kir.

Wek prof. M.A. Hasretyan di nivîseki xwe de dîde xuyakirin, gelek pêşavayên Kurd di zivîstana 1923-1924'an de li Palo civînek pêkanîna û ji bo domandina xebatên dîzî û hezîriya şerê çekdari biryar sitandin. Ji van xebatên Kurdan hînik serokeşîrên Xormîkê jî agahdarbûn û van serokeşîran jî, piştgiriya M.Kemal dikirin û ewana li ser vê babetê M.Kemal agahdar kirin. Li ser vê agahdariyê û li ser telgrafa ku Y.Ziya jî birayê xwe re şandibûn û jî ali birayê Y.Ziya ve şaş hatibû fêmkirin, bû sedem ku hukûmeta M.Kemal, Xalîd Beg û hevalên wi Y.Ziya û Hecî Mûsa Begê girtin û şandin girtigeha Bedlisê. (binêre pirtuka bî navê '1925 Serihildana Kurd—Hereka Şêx Seid', meqala prof. M.A. Hasretyan)

Li vir divê pêwîst e ku em li ser xaleki girîng jî bisekinin. Ev jî, girtina Serokê Azadî Xalîd Beg û hevalên wi ne. Bê guman, bî girtina Xalîd beg û hevalên wi, tevgera Azadî, bê serî ma, pêşavayên xwe zana û pêşeng wenda kir. Ev jî ji bo hezîri û pêkanîna kar û barên şoreşa netewî, valahiyekî mezin bî xwe re ani û jibo pêkanîna kar û barên siyasî, rêxistinî, çekdari de astengên girîng xist pêşîya serihildanê.

Her weha li gel vê valahiyê ve, wek di hînik nivîsan de mirov tîdîgîhişê, dema Xalîd Beg tîte girtin, hînik belgên (wesiqên) rêxistinê jî dikevî destê hukûmata Kemal. Bêguman bî destxistina van belgan ve, hereka netewî a Kurd xasareki gelek mezin dit, berî her tiştî bû sedemê eşkerebûna (deşifrasîyona) armanc û kar u barên rêxistinî. Ev jî fersend da hukûmeta Romê da ku di wextê de tedbiran bistîne, bikeve teqibata pêşavayên Kurd û ji xafil ve hereka Kurd bifetîsîne. belav bike û hwd...

Jibo sedemê eşkerakîrîna rêxistinê ye ku dema mehke-ma Xalîd Beg destpêkar, dadgeha (mehkema) bedlisê xwest ku Şêx Seid jî bine dadgehê û îfadê wi bistîne. Armanc ew bû ku ew jî bête tewqîfkirin. Lê Şêx Seid, kalîti û nexweşîya xwe asteng nişan da û vê daxwaza dadgehê red kir. Her weha disa jibo sedema jorin, wexta Şêx Seid û hînik hevalên xwe jî Hênê çûn Piranê, di wê şevê de 10 leşker û 2 serleşger (tegmen Mistefa û ustegmen Husnî) hatin gundê birayê Şêx Seid mala Ebdîrrehîm. Ji Şêx Seid'ra daxwaza teslimkîrîna 10 Kurdên "qaçax" kirin. Vê daxwaza leşgeran, Şêx Seid pêkanîna û jibo vê sedemê, di nav leşger û kurdan de şer çêbû. Di şer de yek serleşger û çend leşger hatin kuştin û yê din jî dilketin. Ev bûyer jibo serihildanê bû provakasyonêki mezin û fersend da destê hukûmata Romê da ku hereka netewî bî awakî xav bifetîsin. Ev Bûyer di 8 Sibata 1925'an de wexta pêkhat, Şêx Seid dîzanîbû ku Kurd jî şere serihildanêre hin amade nînin û wi nedixwest ku bûyer li herêmên din belav bibe, bo vê sedemê ew û hevalên xwe di wê şevê de ji gund derketin û Darahênê ve çûn. Lê birayê Şêx Seid rojek paşî jî vê bûyerê agahdar bû û wi (Tahar) di 10'hê Sibatê de dest dani ser postaxana Licê, pere û ewraqên ku li postexanê bûn, zept kir û li gel 200 kesên çekdar çû Darahênê ber Şêx Seid. Van bûyeran bûn sedemê destpêkarîna serihildaneki ne amade û ne di wext de. Jibona ku Şêx Seid, piştî girtina Xalîd Beg re berpirsiyariya serokatiya serihildanê girtibû ser xwe, êdî ew jî, ji neçari dest bî serihildanê kir û li gel 10 hezar zêdetir kurdên çekdar ve di

14'ê Sibatê de dest dan ser Darahênê, qeymeqam û memûran dîlkîrîn û Darahênê bî muaqet kîrîn paytext, serokeşîra Modan Feqî Hesên kîrîn qeymeqam û jibo meşandîna kar u barên serihildanê qanûnêki muaqet jî çêkîrîn. Edî, bî awakî eşkera dengê serihildanê, wek teqandîna volqaneki li çaralî herêmên Kurdistanê belavbû. Li gelek herêmên Kurdistanê gelê Kurd, bî qeflan dest avêtin çek u dar û ketin nav refên Şêx Seid. Pêwîste ku em rastiyeke jî bîdin ber çav ku ev jî, ji destpêka serihildanê ve gelê Kurd, bî pirani jî ber xwe ve, ne bî rêxistinî ketin nav refên serihildanê. Ev rengê serihildanê jî bî her awayî tesîr dikir û jî bîl vava, di demeki kurt de hêzên serihildanê gelek xurt bû, roj bî roj pêştî dîçûn, herêmên ku li wir Ermenî, Çerkez û Erebi hebûn, ewana jî pirani ketin nav serihildanê. Ev nuxte jî girîng e û rengê serihildanê jî bî şiklêki ve dîde xuyakîrîn. Çimki, ne tenî jibo gelê Kurd jiyân bûbû cehennem, her weha jibo gelê din yê piçûk jî êdî şertê jiyane nemabû û kêr gihabû hestî. Loma gelên din yê piçûk jî piştgiriya xwe nişand û li gel Kurdan, li hember komara Tirk a nûh ketin nav serihildanê. Hînik hêz, bî navê şoreşgeriyê, wexta lîkolîn li ser vê bûyerê çêkîrîne, qet behsa vê nuxte nakin. Çimki ewana jibona Kemalîzmê pêşveru û serihildanê jî paşveru nişanbîdî, çî pêwîst bûye kîrîne û jî hezar kani avanîne. Lê qet behsa mafê mirovatiyê, jiyane û netewayetiye yê netewên din nekîrîne û hwd...

Bî taybetî du (2) mehên ewil yê serihildanê de hêzên kurd gelek xurt bûbûn û helqa serihildanê jî gelek fireh bûbû. Wek minak em dikarin hejmarê heza Şêx Seid di meha destpêkê de nişan bîdin.

Di 28'ê Sibatê de Palo bûbû qerergeha Şêx Seid û hejmara ordiya serihildanê jî gihabû dora 20 hezarî. Berî tîkçûna serihildanê, hêzên Kurd 12 bajarê Kurdistanê zeptkîrîbûn û jî bin nîrê hukma Romê rizgarkîrîbûn. Ev pêşveçûn û serfiraziya gelê Kurd, qurfxistîbû dilê Komara Tirkîyê a Nûh, bo vê sedemê hukûmetê, di tevayî Kurdistanê de seferberî (hukmê awerte) êlan kir, hukûmeta kevî ket, ya nûh di

bî serokwezîrtiya Ismet Inûnî de sazû û hukûmeta nûh, bî her metodên hovîtiyê ve êrişê çaralî Kurdistanê kir, gelek gund şewitand, bî hezaran jin û mêr, zaro-zîç yê mesûm qetîkîrîn. U bî hustatî hînik eşîrên Kurd li hember doza Kurd xebitandin. Wek minak ez dikarim navê çend eşîrên ceşş pêşkêşî xwendevanan bîkîm ku di tîkçûna serihildanê de rola van eşîran gelek girîng bûye. Mîrov dikare bî hêsati dibêje ku van eşîrên ceşş, mala gelê Kurd xîrab kir. Li herêmên ku hêzên Tirk nîkarîbûn hoza (zora) hêzên kurd bîbîn, di bedêla hêzên Tirk de van eşîrên bêbext êrişê anîn ser hêzên Kurd û bûn sedemê tîkçûna wan. Çend eşîrên ceşş evana ne:

Li mîntîqa Wanê eşîrên Heyderan û Ademan, li mîntîqa Bedlisê eşîra Mutkan, li mîntîqa Xarpêtê (Elezîzê) eşîra Dêrsîmê Şarkî, Şadan, li nêzê mîntîqa Paloyê eşîrên Hîran, Lolan, Izolan û Suran, û hwd. Bî taybetî sedemê tîkçûna hêzên Yado Paşa û Şêx Şerîf li herêma Xarputê û Baxîrmedene, eşîrên ceşş yê wê mîntîqê ne, heta Şêx Şerîf bî destê wan ceşşan hat girtin. Beg û eşîrên Xarpêtê jî, ewil piştgiriya hêzên Yado û Şêx Şerîf kîrîn lê dema hêzên Tirk gihan wê derê, îcar wan li hêzên Kurd badan û piştgiriya hêzên Romê kîrîn. Dema girtina Şêx Seid jî, hevalê Şêx Seid ceşşê mezin, binbaşî Qasîmê Cîbrî roleki mezin list û agahdari dabû hêzên Tirk ku Şêx Seid hînik hevalên wi bî tevî Qasîmê ceşş ve dî di pîra Ebdîrrehman Paşa de derbas bîbûna û derbasî Iranê bîbûna. Lê li ser pîrê hêzên romê dor jî wan sitandin û berxwedana wan bêfêde bû û di 27'ê Nîsana 1925'an de ewana dilketin.

Di 30'yê Hezîrana 1925'an de li Diyarbekîrê Şêx Seid û 47 hevalên xwe hatin dardakîrîn. Lê piştî dardakîrîna Şêx Seid jî serihildana Kurd ne-sekîni, li hînik herêmên Kurdistanê bî salan şerê serxwebûn û azadiyê dom kir, ala serihildanê neket erdê û herdem li pêş çavê dijîmîn bîlînd ma.

Bî kurtî mirov dikare bibêje ku sedemê tîkçûna serihildana Şêx Seid ev bû: Zeifbûna rêxistinî di wari siyasî, zanîstî, sîstratejî û tektîk de, tewqîfbû-

Devamî sayfa 19'da

PALME NİÇİN ÖLDÜRÜLDÜ ?..

Isveç Başbakanı Olof Palme, 28 Şubat 1986 Cuma gecesi saat 23.45'te, başkent Stokholm'da "faili meçhul" bir cinayet sonucu öldürüldü. Olay, İsveç ve dünya kamuoyunda şok etkisi yarattı. İşçiler beş dakikalık iş bırakma eylemiyle Palme'ye saygı gösterisinde bulundular. İsveç halkı bir bütün olarak O'nun için yas tuttu. İsveç'teki yabancı örgütleri, düzenledikleri ortak bir gösteriyle, cinayeti kınadılar. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Kongresinde, Palme için saygı duruşunda bulunuldu. Vietnam, Arjantin, Tanzanya ve Nikaragua'da yas ilan edildi. Ve Palme'nin cenaze töreni, uluslararası bir platforma dönüştü. Ama bunlara rağmen, cinayetin faili ortaya çıkarılmadı!.. Olof Palme'nin neden öldürüldüğü açıklık kazanmadı(!) Palme, "faili meçhul" cina-

yetlere kurban giden ne ilk ve ne de son kişidir. Bu bakımdan, cinayetin nedenlerini, Palme'ye uzanan ellerin arkasında bulunan karanlık güçleri bilince çıkarmak için, yine O'nun ulusal ve uluslararası politikadaki işlevine bakmak gerekir.

Bilindiği gibi Palme daha vietnam savaşı sırasında ABD'nin işgalci politikasına karşı çıkmış; dolayısıyla ABD'de istenmeyen kişi ilan edilmişti. Ama O, buna rağmen Vietnamlara ve günümüzde de Nikaraguaya önemli yardımlarda bulundu; bağımsızlık ve özgürlük mücadelelerine sempatiyle yaklaştı, yer yer onları destekledi. Faşist-ırkçı diktatörlüklere karşı, liberal rejimler yanlısı oldu. Son olarak ABD'nin, Libya'ya ambargo uygulanması önerisine karşı çıktı.

Dahası Palme anti-kömünist tutumuna rağmen ülkesini blok dışı tutmakta ısrar etti. İsveç'i, tüm baskılara rağmen nato'ya sokmadı. Barış ve silahsızlanma yanlısı bir politika izledi. İskandinavya'yı silahlardan arınmış bir bölge haline getirmek için çaba harcadı, harcıyordu. Ve bu politikasına uygun olarak O, ölmeden bir gün önce Hindistan, Meksika, Arjantin, Tanzanya ve Yunanistan'ın, ABD ve SSCB'ne yaptıkları "nükleer deney yasağı çağrısı"na imza koydu. Tüm bu nedenlerden ötürü ABD için giderek bir "çıban başı" olmaya başlayan Palme, barış yanlısı bu politikasının kurbanı oldu.

Fakat uluslararası gericiğin denetiminde bulunan propaganda merkezleri, olayın hemen ardından hedef şaşırtmakta gecikmediler. Özellikle İsveç ve Türk basını

PKK'yı hedef gösterip onun şahsında Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerini karalamak için yoğun çaba harcadı; ve hatta bazılarının sırtını sıvazladıkları kimi unsurları alet olarak kullandılar. Bir taşla birkaç kuş vurmaya yeltendiler.

8 Mart...

Baştarafı sayfa 8'de her yolu kapatan her türden engellemelere zamanında ve yerinde, nesnel şartlar ölçüsünde karşı koymalıyız. İşe ailemizden, yakın çevremizden başlamak gerekir. Kız ve erkek çocuklar aile içinde sınıflandırılmamalı, onlara ayrı roller verilmemeli, aksine eşit bir biçimde yetiştirilmelidir. Kadınlarımızın politik hayata atılması için, devrimciler olarak özendirici, destekleyici, özerkli bir tutum takınmalıyız. Mümkün olan boyutlarda aile içinde demokrasiyi işlerliğe sokmalı; erkek yoldaşlar, kadınlarımızı karşı fedakar tutum takınmalı, onların dünyayı tanımlarına, kendilerini geliştirmelerine fırsat tanımalı, yardımcı olmalı.

Kuşkusuz kadınlarımıza da düşen görevler var. Onlar da, cehalete, burjuva alışkanlıklarına karşı savaşılabılır, halkımızın bağımsızlık, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin dayattığı görevleri omuzlayabilir, omuzlamalıdır. Eğer kurtuluşumuz halkımızın kurtuluşuna bağlıysa (ki öyledir), o zaman örgütlü mücadelede yerimizi almakta bizler de üzerimize düşeni yapmalı; eksiklerimizi, yetersizliklerimizi özveriyle

aşmaya çalışmalıyız.

Bu konuda erkek-kadın tek tek kişiler olarak bizlere, demokratik ve politik örgütlere, devrimci yayın organlarına önemli görevler düşüyor. Bu sorunda en büyük ve faydalı ilaç, bilgi ve pratik tavır olacaktır. Bu konuda halkımızı aydınlatmalı, gericiğin etkilerini kırmak için omuz omuza mücadele etmeliyiz.

Bütün bu saydığımız zor şartlara rağmen, bilinçlenen, başkaldıran, ulusunun kurtuluş mücadelesine inanan ve bu mücadelede yer alan kadınlarımızın var olması, kuşkusuz sevindirici bir şeydir; ama tek başına yeterli değildir. Kadınlarımızın büyük çoğunluğu işçi ve emekçidir. Onları, sömürgeciliğe ve faşizme karşı yürütülen mücadeleye kazandırmalıyız. Bunu başaramadığımız taktirde, amaçlanan hedefe varamayız.

LIBYA...

Baştarafı 1.sayfada. güçlerine yönelik komplo ve provokatif saldırıları, işgal yöntemleri, ne iltir ve ne de son olacaktır. Fakat halkların bağrından fıskıran özgürlük ateşi, modern silahların emperyalizme sağladığı "üstünlüğü" yenecektir. Libya halkının direnişi bunun yeni bir örneğidir.

Şêx Seid...

na serokên zana yên herêkê û bêseritiya hêzên pêşenga serihildanê, bî girêdayî şertê abori, civaki û siyasiya civata Kurd ve eşîrên çehş û dubenditiya nav eşîran, axati, begiti û hwd. û di her wari de xurtbûna hêzên Komara Tirk û qelsbûn û bêimkanatên hereka serihildanê, tunebûna çekên modern li hember çekên hêzên Tirk, di wari nawnetewî de bêpîştigariya serihildanê û hwd...

Dema dadgeha Diyarbekir bîryara dardakırina Ş.Seid û hevalên wi da, serokê dadgehê weha got: "Dî nav we de hinik jê, bêusultiya kirdayetê (iktidarê) kiriyê sedemê serihildanê, hinik ji jê, parastuna xilafetê sedem (sebeb) nişan dan. Lê hûn hemû di yek nuxteki de gihane hevudu: Jî bo damezrandina Kurdistaneki serbixwe."

Ez dixwazim bî hinik peyvên çend pêşevayên kur li ber darê sipike gotne vê nivîsê xilas bikim. Ez bawer dikim ku van gotnên pêşevayên Kurd, jî bo şerê serxwebûn û azadiyê Kurdistanê ya nûh, ji me re dibin çend numûne û mesaj ku em bîkaribin ji van mesajan dersên gring bistin. Hewîst e ku em bîdan daxuyakirin jîbo biranina şehîdên

Kurdistanê û giramiya (hurmeta) xwe ji wan rîşan bîdan û her tîm û qedr û qimeta wan dî doza Kurd û Kurdistanê de bî birbinin û ji tekoşina wan gelek dersên gring bistin. Çend pêşevayên Kurd li ber darê sipikê weha gotne di dawiya nefesa xwe de:

Şêx Seid, "Dawiya jiyana min a tebiî (normal) hat. Ez bî tu awayî poşman nînim ku min xwe, di riya netewa xwe de canfida kir. Jî bo me ev jî bes e ku nevi û nevirêkên me (torunlarımız), me li hemberê dijmanda şermuzar (fedikar) nekim.

Dr. FUAD "Min sond xwaribû ku jiyana xwe di riya welat de amade bikim. Nûha jîbo ala serxwebûnê tême tardakirin û qet bê guman dê rojek bê li ser vi erdî de ala serxwebûnê bilind bibe."

Şair Mele EBDİRREHMAN, "Belengazino! Ez we li bînin piyên me pîr bêşeref û piçûk dibînim. Bîzanbîn Kurd ne dareke, dîmire lê belê xwar nabe"

Sair Kemal FEWZİ, "Kurdistan beheşt (cennet) ya me ye. Xwedî malê em in û ki çî dibêje, bîla bibêje, emê disa herin hundir, tu qeweteki nîkare bibe asteng, çimki ew ya me ye."

Heci AXTI (Bavê Tujo), "Bijî doza (ideala) kurdayetiye. Bijî Kurdistan!"

SERIHILDANA ŞÊX SEID DI ŞERÊ SERXWEBÛNA KURDISTANÊ DE DIJÎ

Selim DÎCLE

Sal 1925, di mehên Sibatê, Adarê, Nisanê, Gulanê, Heziranê de, li çarali Kurdistanê ya beşa Tirkîyê de gulebaran dibariyan, bêhejmar gundên Kurdistanê wêran dibûn, talan dibûn, dişewtiyan, bîhezaran mêr û jin, zaro-ziç, pir û cawan bî hovitiyekî nediti dihatn kuştin, şerjêkîrîn... Bî awaki dîn, li ber çavê cihanê qırkırîneki mezîna li Kurdistanê dihat domandin. Li gelek herêmên Kurdistanê gelê Kurd dest avêtûbû çek û dar û li hamber vê hovitiyê bî mîrxasi şer dîkır, hustûwê xwe ji dijmin re xwar nedîkır...

Di diroka Kurdistanê de ev bûyer, bî navê Serihildana Şêx Seid tete naskîrîn. Ev bûyer, bêguman ne pêwîst e ku mirov bêje, beşekî ji hereka netewa Kurd e û xwedi rûpelên birûmet e. Lê pir mîxabin, hetani van çend salên dawiyê, lêkolînên ku li ser vê bûyerê hatine kirin, ne lêkolînên rast in, ji texlîlên objektîf dîr in û vê serihildanê her wek haletêki Ingilîzan dane nişandan. Li ser vê bûyerê; ne teni diroknîvisar, rojname û hwd. yên Tirkîyê û derwayî welat, li gel wan ji herekên burjûwazî hetani hînik herekên komonîst jî, vê serihildanê paşverû, kevneperest û girêdayî Ingilîzan nişan didan. Lê di navbeynê de gelek sal derbas bû, di van lêkolînan da ji guhartin çêbûn, ber bî rastiye ve lêkolînên nûh çêbûn û bî wesîqe û belgên zanîstî ve hat daxuyakirin ku ev serihildan, serihildanekî netewî ye, ne kevneperest û ne paşverû ye û tu tîkîlyê wê bî Ingilîzan ve tune ye. Li gel van rastiyan di van lêkolînên nûh da di daxuyakirin ku di vê serihildanê de Ingilîzan bî hukûmeta M.Kemal re tîkîli daniye û ji bo tîkîçûna serihildanê piştgiya Kemalîstan jî kirîne: Bê guman ev lêkolînên nûh gelek baş in, lê wek di van lêkolînan

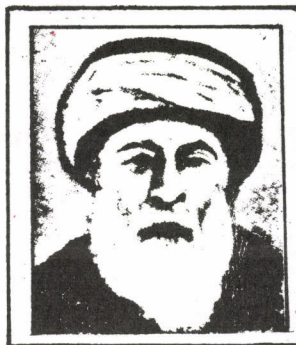
de jî tete fêhmîkîrîn, pêwîst e ku ji lêkolînên nûh û fireh bête çekîrîn û hînek nuqtên ku nehatine zelalkîrîn ji derkevîna holê û bête zelalkîrîn. Di vî wari de jî, vatîniyê (wezîfê) herî mezîna jî diroknîvisarên Kurd re û bî taybetî ji herekên şoreşger-welatparêzên Kurd re dikeve...

SIYASETA KOMARA TIRKIYÊ Û REWŞA KURDISTANÊ

A WÊ WEXTÊ

Ji bo baş tîgîştîna qerekerê hereka Şêx Seid, divê bî kurtî be jî, rewşa civata Kurd ya wê wextê û rewş û siyaseta Komara Nûh a Tirkîyê, di çav de bête derbaskîrîn û li ser vana bête rawestandîna. Divê em nuqtêki jî bîdîna ber çav û jî bir ve nekîna ku ev nivîs, bî kurtî bî birîna li ser rewşa gelê Kurd ya wê wextê dikeve û diroka serihildanê bî kurtî pêşkêşî xwendavanan dike. Di vî nivîsê de armanç ew e ku, bî kurtî 61 salîna salvegera serihildana Kurd a netewî bî birîna. Bê guman, pêwîst e ku di lêkolînêki fireh û kur de, li ser lêkolînên berî ku bî şaşîti hatine nivîsandin jî rexne bête kirîn û hwd.

Bîngêhê serihildana Şêx Seid, bî girêdayî damezrandîna hereka Azadî ve ye. Li ser damezrandîna hereka Azadî, mîxabin jî nivîskar û pêşevayên Kurd ve wextên curbe cur tîtin xuyakîrîn. Wek minak, Dr. M.Nuri Dêrsîmî dibêje ku rêxistîna Azadî di 1922'an de saz bûye, lê Ismail Heqî jî li ser vê babetê dibêje ku di 1920'an de di meha 10'an de saz bûye. Lê Ismail Heqî, navê vê herekê re dibêje ku "Komîta Serxwebûna Kurdistanê" ye, bî navê Azadî nade daxuyakîrîn. Lê di sa, jî hînek agahdariyan, mirov tîdigîhîjê ku ev Komîta Serxwebûna Kurdistanê û Azadî, yek rêxistînek e. (Bînerê, pirtuka bî navê "Herekên Netewa Kurd û Tîkîlyên Ermenî-Kurd, Ji Sedsala 15'an

heta iro", Garo Sasuni, R.170-171) û di sa bînerê pirtuka Dr. M.N. Dêrsîmî, "Dî Diroka Kurdistanê de Dêrsîm"

Garo Sasuni, di derheqê armanca damezrandîna Komîta Serxwebûna Kurdistanê (Azadî) de di dîde nivîsa Ismail Heqî û di wê nivîsê de li ser vê babetê weha dibêje: "Tevayî armancên xebatên netewî a Komîte ew bû ku çanda Kurdan nête jî birkîrîn, siyaseta Tirk a 'xwîn û hesîn' jî Kurdan re bîde xuyakîrîn, û bî çî hawayî dibê bîla bîbe divê jî bî nîre idara Tirk xelas bîbin û Kurdistanekî Serbîxwe bête avakîrîn, pêwîstiya vava jî Kurdan re nişan dîde." (END-Efrandîna ku navê wê derbas bû, Garo Sasuni, R.171)

Rêxistîna Azadî, di bin serokatiya Qumandar (albay) Xalî Begê Cîbrî, Yusuf Zîya (mêbûsê Bedlîsê), Kemal Fevzî û Şêx Seid de saz bû. Di navbeyna çend mehan de li gelek herêmên Kurdistanê rêxistînan girêdayî Azadî saz bûn. Serokên Azadî û bî tevayî rêxistînê ve, jîbo tevgera zîptiyên Kurd, xwendevan û memûrên Kurd û bî taybetî jî bo pêkanîna hevkarî û piştgiya serokeşîr û şêx-axan xebitî, li ser vê xebatê rawestan. Mirov dîkare bî hêsati bîbêje ku di vî wari de li hînik mîntiqan de serfiraz bûn û di hînik mîntiqan de jî mîxabin di vî wari de serfiraz nebûn da ku piştgiya û hevkarîya serokeşîran bîstînin

û berberîya (çelişkiya) nav wan jî holê rakîna. Ev problem jî, bê guman, jî şert û civata Kurd ve girêdayî bû û helkîrîna vê problemê ne tîstekî weha hêsa bû. Em bîxwazîna, nexwazîna, pêşveçûna serihildanê û netîca wê gora daxwaz û hêvi nebû, şertên objektîfên civata Kurd ya wê wextê weha bû.

Icar em bînen ser sedemê pêkanîna rêxistîna Kurd, û rewşa Komara Tirk a nûh. Wekxwendevanî dîzanîna, berî şerê cihanê yê yekemîna û piştî şerê cihanê yê yekemîna, dewleta Osmanî qels (zeif) ketîbû û praniya gelên bîndest û kolonî ku girêdayî dewleta Osmanî bûn, li hember Osmanîyan şerê serxwebûn û azadiyê kirîbûn û jî bî nîre Osmanîyan derketîbûn, gîhabûn serxwebûn û azadiya xwe, dewletên xwe yên serbîxwe avakîrîbûn. Tîxûbên (sinorên) imperatora Osmanî teng bûbû. Di wê wextê de hêzên jon Tirkan bî hovitiyekî mezîna qırkîrîna Nisanê ya Ermenî bî serfirazî pêkanîna û di ramanên xwe yên nijadperest de gîhan armanca xwe. Edî, netewa Ermenî jîbo Hukûmeta M.Kemal nedîbû tehlûkekî, hînik pêşavayên Ermenî jî, jî neçarî jî ser axa xwe dîr ketîna, bîna mehacîr û çûn derwayî welat. Lê rewşa netewa Kurd, ne wek rewşa Ermenî û yên dîn bû. Wexta ku axa Anadolê ketîbû bî dagîrtîna hêzên dijmin, M.Kemal jî hêdi dest bî tevgera li hember dijminên dagîrtîna kirîbû. Lê hêzên Tirk bî serê xwe ve nîkarîbû axa xwe jî bîna lîngên dijmin derxînin û ewana bêçar mabûn ku piştgiya û alîkarîya gelê Kurd bîstînin. M.Kemal bî kongrên Sêwasê û Erzerûmê ve hîmê piştgiya gelê Kurd sitand û di vî wari de serfiraz bû. Divê mirov rastiyekî jî bir neke ku ev jî, hostatiya politîka M.Kemal a bur-

Devamî Sayfa 18'de

ROJA WELAT

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELEN BİNDEST YEKBİN!

Navnişan: Postfach 10 38 43
2800 Bremen 1Şertên abone: Bo 6 mehan 10,
salî 20 DmYazışma adresi:
Postfach 10 38 43 28 Bremen 1, BRDAbone şartları: 6 aylık 10,
yıllık 20 DM